

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugo-
slaviji 120 Din, za
inozemstvo 140 Din

SLOVENE

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
Istoletni, peti-vesta
maloglasni po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po Din 250, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
Pri večjem g
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po preizku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, ne frankirano
pisma se ne sprejemajo. Uredništva
telefon št. 2050, upravnštva št. 2328

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čekopni
račun: Ljubljana štev. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajev št. 7363, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Gospodarski načrt sovjetov

Računi v svetovno revolucijo so propadli in tega ni mogoče več prikriti niti pred najbolj vernimi komunističnimi pristaši. Zato so bili sovjetski voditelji prisiljeni, da iznajdejo novo geslo, ki naj potolaži v nepremagljivi bedi živeči ruski narod. Na 16. kongresu komunistične stranke je bila ta nova iznajdba slovesno proglašena in od tedaj naprej je vsak sovjetski državljani dolžan verovati, da bo grandiozni petletni načrt gospodarske obnove Rusije prinesel ruskemu narodu popolno blagostanje.

Namen novega sovjetskega gospodarskega načrta je torej predvsem propagandističen, vendar pa vsled tega ni brez dobrih strani za Rusijo. Predvsem je njegova dobra plat v tem, ker kaže, da so se sovjeti v znatni meri osvobodili onega brezplodnega zanašanja na tujino. Hočeš nočeš so se morali sovjeti, ki so sestavljali novi petletni načrt, postaviti na lastne noge. Ker tega pač niso mogli pričakovati, da bi tuji kapitalisti v sedanjih razmerah tvegali svoj denar za ruske investicije same zato, da bi se sovjeti rešili iz težke gospodarske krize.

Kakor hitro pa so se sovjeti postavili na lastne noge, da računajo le s sredstvi, ki jim jih daje Rusija, pa so morali vsled sile razmer apilirati tudi na ruska čustva. Tako je nastal oni »nacionalistični socializem«, ki ga tako ostro graja Trocki. Ali drugače ni šlo in ko so sovjeti sklenili, da izvrše obnovo Rusije le z ruskimi sredstvi, tedaj so se morali odločiti tudi, da bodo ustvarjali le rusko industrijo, pa naj bi bil njen ruski značaj še tako skrit pod mednarodnimi socialističnimi frazami. V tem nacionalističnem socializmu je resnična možnost za obnovo Rusije, toda le pod pogojem, da se izvaja na način, ki more privabiti vse prebivalstvo Rusije k sodelovanju. Baš tega pogoja pa komunisti ne morejo izvesti, ker bi morali malo zrahljati svojo diktaturo in dati prebivalstvu tudi nekaj pravic, da bi ono potem čutilo, da dela tudi za sebe, ne pa le za svoje, vse prej ko prijetne gospodarje.

Zlasti pa bi moralo dobiti nekaj več svobode kmetijsko prebivalstvo. Zakaj brez velikega sodelovanja ruskega kmeta je sploh vsaka obnova Rusije izključena. Najprej mora kmet videti, da se mu delo izplača, da je plod njegovega dela res njegov, potem bo šele poljedelstvo tako napredovalo, da bi od njegovega čistega pridelka moglo nastati in živeti industrijo. Drugače to ni mogoče in sovjetski mogotci so to tudi že spoznali. Tako so napravili velikanske elektrarne, ki pa so postale samo paraden luksuz, ker ni odjemalcev. Kmet nima denarja, nima obleke, trpi pomanjkanje, kaj mu bo električni tok, če pa nima nič drugega!

Baš kmetjsko vprašanje pa noče rešiti Stalin, kakor zahtevajo principi gospodarstva in kakor propagira desničarska opozicija. So pač komunistične teorije še vedno več ko vse drugo in zato je dobil tudi petletni gospodarski načrt sovjetov njih pečat. Dosledno temu pa se je moral tudi sovjetski apel omejiti samo na pristaše komunistične stranke, ne pa na vse prebivalstvo Rusije.

Razmere v komunistični stranki pa so danes takšne, da je že naprej gotovo, da niti ta apel ne bo imel učinka. Sovjetski delavec je danes slabo plačan, a je tudi nad vse slab delavec. Tako so morali sovjeti v isti sapi, ko so apelirali na sovjetskega delavca tudi izdati celo vrsto odredb, da bo delo po sovjetskih tovarnah bolj uspešno. Vpeljali so posebno »socialistično tekmovanje« po tovarnah. Vsaka tovarna se mora obvezati, da ne bo samo v popolnosti izvršila vse naredbe, ki jih dobi od oblasti, temveč celo nekaj več. Prav tako pa je dolžan tudi vsak posamezen delavec, da stori še nekaj več, kakor je njegova dolžnost. To pričakovanje od delavčevega navdušenja je sicer zelo lepo, v resnici pa zelo neresno. Po tovarnah morajo ustanavljati posebne muzeje pokvarjenega blaga, da delavec vidi, kako škodo dela s svojim površnim, a često celo brezvestnim delom. Sedaj pa se naj zgodi naenkrat čudež in vsi delavci bodo opustili svoje razvade in postali najboljši delavci, pa čeprav se ni spremenila nobena druga stvar. Pri nespremenjeni bedi in pomanjkanju naj dela sovjetski delavec ko ameriški, ki ima vsega v izobilju in ki vrhu tega ve, da mu je plod njegovega dela ohranjen.

In v tem pa je tudi glavna napaka sovjetskega gospodarskega načrta. Brez kapi-

Belgrad, 27. maja. (Tel. »Slov.«) »Avala« je izdala danes o razpravi proti Punišu Račiču in njegovim tovarišem sledeče poročilo:

»Danes dopoldne se je v prvem oddelku sodišča I. stopnje za mesto Belgrad začela sodna razprava proti Punišu Račiču kot glavnemu krivcu ter Dragotinu Jovanoviču in Tomu Popoviču kot soudeležencema radi zločina, izvršenega 20. junija 1928 v bivši narodni skupščini.

Sodni dvor tvorijo kot predsednik Milutin Petrovič in dalje Sveta Vukajlovič in Aleksander Marinkovič. Obtožbo zastopa državni pravnik Dobra Nikolič. Od privatnih tožiteljev ni prisoten nihče. Obtoženci so bili pripeljani na sodišče ob sedmih, razprava sama pa se je začela točno ob osmih. Poleg številnih zagovornikov in zastopnikov inozemskega in domačega tiska je prisotnih nekoliko članov rednih obtožencev in toliko občinstva, kolikor ga je moglo priti v sodno dvorano. Od prijavljenih 35 zagovornikov je prišlo v dvorano 25, za inozemski in domači tisk pa je prisotnih okoli 30 časnikarjev. Potem, ko so zagovorniki, časnikarji in občinstvo zavzeli svoja mesta v dvorani, je vstopil sodni dvor in predsednik Petrovič je odredil, da se privedejo obtoženci v spremstvu enega narednika.

V dvorano so vstopili Puniša Račič, Dragotin Jovanovič in Toma Popovič, ki so takoj zavzeli mesta na treh posebnih stoli. Potem je takoj dobil besedo državni pravnik Dobra Nikolič, ki je prečital svojo obtožbo. Samo čitanje obtožnice je trajalo skoro celo uro.

Po prečitani obtožnici so se čitali vsi akti, v katerih so izpovedbe prič, ranjencev samih, protokoli izvedencev in zaslišancev. Tako so se prečitali: referat komisarja skupščinske policije, protokol policijskega ogleda (uvidaj) v splošni državni bolnici, na ranjenem Pernarju in Basaričku, protokol šefa javne varnosti, protokol o ogledu preiskovalnega sodnika (državni pravnik izroči revolver, Račičovo lastnino, s katerim je izvršil zločin dne 20. junija 1928), akt, s katerim se dostavlja poročilo o ogledu tehnične policije, akt, ki ga je notranje ministrstvo poslalo pravosodnemu ministrstvu, v katerem se zahteva, da se za vodstvo preiskave odredi posebno preiskovalno sodišče, akti pravosodnega ministra, s katerimi so se odredili sodnik in njegova pomočnika za vodstvo preiskave, akt, s katerim se izročata Popovič in Dragotin Jovanovič kot soudeležencev.

Sodnik Vukajlovič čita zapisnik skupščinske seje od 11. junija 1928, zapisnik skupščinske seje od 20. junija 1928 in končno od skupščinske seje 1. avgusta 1928. Nato predsednik čita protokol izvedencev in pokliče izvedenca Andro Bihela in Aleksandra Lazareviča, puškarija v Belgradu. Ker Bihel ni prišel, je poklical predsednik Pero Lazareviča, da izreče svoje mnenje. Izvedenec je s prisego potrdil točnost svoje izpovedi. Nato ga je predsednik odpustil.

Predsednik čita zapisnik o popisu najdenih stvari na stanovanju Puniše Račiča ob priliki preiskave po šefu javne varnosti. Ob 10.20 se je razprava prekinila za četrt ure.

Po odmoru se je razprava nadaljevala. Čitala se je izjava dr. Pernarja, ki obtožuje Punišo Račiča kot ubijalca, Tomo Popoviča in Jovanoviča-Luno pa kot udeležence. Predsednik pokliče obtoženca Račiča. Račič vstane in na vprašanje predsednika, ali prizna storjeno delo, izjavi, da prizna. Na vprašanje, na koga je prvič streljal in zakaj, je obtoženec izjavil, da je prvega zadel dr. Pernarja, zato, »ker nas je on največ žalil in ker sem se prepiral, da je on najslabši med njimi. Na druge sem streljal zato, ker so me napadli, torej v samobrambi«.

Nato je predsednik sodišča prečital Račičevo izjavo pred preiskovalnim sodnikom. V tej izjavi slika Račič sejo narodne skupščine. Pritožuje se nad žalitvami, ki so padale od strani Račiča in drugih. Pravi, da je bil žaljen

tala — in sovjeti so brez njega — se more izvršiti gospodarska obnova le s sodelovanjem vsega naroda in na individualistični podlagi. Na komunistični podlagi pa je obnova nemogoča, ker ta dela le z diktatom in pritiskom, ne pa s tem, da vzbudi v vsakem posamezniku njegove najboljše moči.

Svetovna revolucija je veljala deset let kot ono čudotvorno geslo, ki naj potolaži

in da je zahteval zadoščenje od Pernarja, ki ga je nazval »pljačkaša in lopužo«. Te žalitve ni mogel trpeti; ker se Pernar ni hotel opravičiti, je streljal na njega, da bi dobil zadoščenje.

Na predsednikovo vprašanje, ali je delo izvršil sam, je obtoženi Račič odgovoril, da je delo izvršil sam. Predsednik sodišča stavlja obtoženemu vprašanje: »Zakaj ste prav za prav to delo izvršili?«

Obtoženi Puniša Račič odgovarja: »Zato, ker je Ivan Pernar s svojimi tovariši napadel mojo čast kot narodnega poslanca.« Obtoženi Puniša Račič nadaljuje z razlago momentov, ki so ga privedli do tega, da je smatral radičevce kot sovražnike države in svojega naroda.

Nato predsednik sodišča pozivlje obtoženca Jovanoviča, ki ne priznava, da je v katerikoli obliki pomagal Punišu Račiču pri izvršitvi čina in da je delal prostor, dokler je Puniša Račič streljal. Predsednik čita nato izjavo obtoženega Dragotina Jovanoviča, katero je dal pred izpraševalnim sodnikom in v

Popoldanska razprava

Popoldne se je razprava nadaljevala. Najprej se je obravnavalo četrto kazensko dejanje Puniše Račiča. Predsednik čita izjavo Stjepana Radiča, ki jo je dal sodnemu stolu v Zagrebu na zapisnik, da je prišel dr. Sekula Drljevič 20. junija k njemu in mu rekel, da ga mora spremljati v narodno skupščino, češ, da obstoja zoper njega zarota. Čudno se mu je zdelo, da ga Stojadinovič ni pustil v Pariz na zasedanju parlamentarne unije. V nadaljnjem govori Radič o zaroti, o belgrajskih listih, o pisanju »Politike« in »Jedinstva«. Pravi: Na notranjega ministra je stavil vprašanje v narodni skupščini, zakaj dopušča izhajanje »Jedinstva«. Psihološko se mu zdi nemogoče, da bi kdo izstrelil šest krogel, ne da bi klubski prijatelji in skupščinska policija intervenirala. Morala je obstojati zarota. Račič je streljal name, toda »hvala moji masti, da so mi čreva ostala cela«, izjavlja Stjepan Radič.

Predsednik čita izjavo Marije Radičeve: Devet mesecev je minilo po smrti mojega moža. Ničesar ni, kar bi moglo moje bol zmanjšati.

Nato se čita zapisnik o prvi obdukciji Stjepana Radiča. Izvršil jo je dr. Gotlieb. Smrt je nastopila radi slabega srca in sladkorne bolezni. Smrt je bila pospešena radi ran, ki so se bile zacelile. Sladkorna bolezen se je hitro poslabšala, tako da je obstojala neka vzročna zveza med rano in smrtjo, dasi sta bili rani od strele in od operacije popolnoma zaceljeni in zarasli.

Drugo obdukcijo je izvršil dr. Radonjič, ki je prav tako prišel do zaključka, da je indirektna vzročna zveza med rano in smrtjo.

Nato se je čitala izjava dr. Ivančevića, ki je od 1. 1925 zdravil Stjepana Radiča, in ki pravi, da Radičeva sladkorna bolezen ni bila tolika, da bi mogla povzročiti smrt že 1. 1928.

Dr. Kostić, ki je v bolnici nudil Stjepanu Radiču prvo pomoč, je dal dnevna poročila o Stjepanu Radiču v prvi dobi, ko se je Stjepan Radič nahajal v Belgradu, o tedanjem stanju bitja žile in dihanja.

Čita se izjava zdravniške komisije dr. Antića in dr. Ambrožića ter drugih, ki pravijo, da ni nobene direktne zveze med rano in smrtjo Stjepana Radiča.

Račič o Radičevi smrti

Predsednik podeli nato besedo obtožencu Račiču, ki z ozirom na smrt Stjepana Radiča izjavi tole:

»Streljal sem edino na Grandžo, ki je zgrabil za svoj revolver v zadnjem žepu. Nisem imel nobenega namena, ubiti Stjepana Radiča. Ko sem izstrelil šest strelcev, ni bilo v skupščini skoro nikogar in sem brez ovire odšel iz dvorane. Imel sem še več patron. Nisem

lačne želodce ruskih državljanov. Novi gospodarski načrt sovjetov se razteza na dobo petih let in naj bi torej vsaj polovico tako dolgo, ko svetovna revolucija pomiril nezadovoljstvo. Ze sedaj pa je jasno, da ne bo imel niti pet let te moči in da bo propadel morda že ob prihodnji jeseni, ko bodo sovjeti spoznali, da ni mogoče napredovati, če ni pridobljen kmet, ki je in ostane glavna sila Rusije.

kateri obtoženec pobija izkaze prič, ki so ga obtožile za sodelovanje.

Potem predsednik čita izjavo vdove Basaričkove pred sodnim stolom v Zagrebu, v kateri ona razlaga delo in patriotizem svojega moža, pokojnega Basarička. Po tej izjavi Jelene Basaričkove vpraša predsednik Punišo Račiča, zakaj je streljal na Basarička, Obtoženec izjavlja, da obžaluje, da je ubil pokojnega Basarička, ali da je nanj moral streljati, ker je on vodil napad radičevskih poslancev. Obtoženec izjavlja nadalje, da je on od vseh srbskih poslancev bil v najboljšem prijateljstvu s pokojnim Basaričkom. Po prečitani izjavi dr. Pernarja, katero je dal pred izpraševalnim sodnikom, kako je bil ranjen, obtoženec Puniša Račič prizna, da je ranil bivšega narodnega poslanca Ivana Grandžo. Puniša Račič izjavlja, da je streljal nanj zato, ker je slišal, ko mu je Stjepan Radič šepnil: »Pucaj! Ubij!« in na ta način smatral, da mu od strani Ivana Grandže preči nevarnost. Nato predsednik prekine razpravo ob 12 in odredi nadaljevanje ob štirih popoldne.

imel namena, raniti Stjepana Radiča. Če bi se mi dr. Pernar opravičil, sploh ne bi bil streljal. Jaz dam mnogo na svojo čast. Z Radičem nisem bil sprt. Prejšnji večer sem jaz in več poslancev iz istega kluba zahteval, da se Radič zdravstveno preišče, toda predsednik je predlog odklonil. Če bi bila Stjepana Radiča preiskala zdravniška komisija, bi bila prišla do prepričanja, da Radič ni normalen. Dne 20. junija je bila seja že enkrat prekinjena in prav za prav se ne bi mogla več vršiti.

Revolver sem dobil leta 1920 od nekega Albanca in sem ga nosil vedno s seboj. Nikomur ga nisem kazal in pravil o njem. Stjepan Radič je bil slučajno ranjen, ko se je odbil izstrelak nanj iz Grandžine roke. Jaz znam rabiti revolver, in če bi bil hotel ustreliti Stjepana Radiča, bi ga bil z lahkoto zadel v glavo ali v kak del telesa, in ga na mestu ubil. Na 50 metrov vsakega zadenem. Bil sem v četi najboljši strelce.

Radič je bil zli duh za hrvatski del našega naroda, toda jaz se nisem čutil poklicanega, da bi ga odstranil. Grandžo bi lahko ustrelil, če bi ga bil hotel. Ko sem videl pasti Stjepana Radiča, sem se čudil, kako da je zadet. Pozneje se je ugotovilo, da je krogla odskočila z Grandžine roke. Na druge sem streljal, ker so leteli name. Na druge, ki so zbežali: Pucelj, Pribečević itd., nisem streljal, dasi bi bil lahko.

V dvorani nisem bil od leta 1922 nikoli. Vse je kleveta, kar se o tem govori. Slovenci, ki so sedeli za KDK, so morali včasih bežati pred ljudmi, ki jih je vodil blaznež. Stojadinovič ni hotel vzeti Stjepana Radiča s seboj v Pariz. Tako se pritožuje Stjepan Radič. Kako bo vodil tja blaznega človeka? V odboru za prošnje niso hoteli delati, da niso mogli rešiti prošnje tudi najrevnejših. Ali ste čitali, kaj je izjavil Rikov, da je Radiča poslal v Jugoslavijo, da državo uniči. Vi veste, da je napadel naše sodišče. Bili smo prvi, ki smo ga branili.

Radič je izjavil, ko so ga nesli iz skupščine, da je kralj dober, pa bo on kaznoval morilca. Kaj je bilo treba vlačiti kralja v naš spor? On bi se bil moral sklicevati na naš zakon.

Tomo Popović

Ob tri četrt na 6 je bila razprava za četrt ure prekinjena. Nato je prišel na vrsto obtoženi Tomo Popović, da se zagovarja k šesti točki obtožnice. Dejal je:

»Opominjal sem vedno radičevce, naj prenehajo z žalitvami, če ne bo nesreča in bodo glave padale. S tem nisem hotel nikogar hujskati, ampak sem samo opozoril na nevarnost. Ni bila to pretnja, marveč le opozorilo. To sem tolmačil tudi skupščinskemu predsedniku, da se ne bi dala mojim besedam napačna razlaga. Besede, ki so mi bile podtaknjene, nisem govoril in jih tudi ni v stenografskem zapisniku narodne skupščine. Niti misliti nisem mogel, da bi moglo priti do kaj takega.

Slične izjave, kot jaz, je večkrat ponavljal Stjepan Radič, pa ga ni nihče poklical na odgovor. Predsednik! Belgrad, kot tudi vsa Srbija, sta obžalovala dogodka 20. junija. Med-

tem pa so hoteli drugi dati mojim besedam iz političnih razlogov popolnoma drug smisel. To je bil opomin. Jaz obžalujem, da ni dr. Pernarja tu, da bi ga videli, če bi on ponovil pred sodiščem isto, kar je izjavil. Hotel sem doseči samo to, da bi prenehale klevete na vse, kar nam je na svetu vprehelega.

Nato je predsednik čital zapisnik, kot ga je napisala Ana, vdova Pavla Radiča: Zaprutil je sedem otrok. Za transportne stroške zahteva 172.000 Din. Zase in za otroke 1.233.000 Din. Radič pripominja, da je bil Pavle Radič prvi na čelu 15 ljudi, ki so drveli nanj. Bili so Pavelić, Ivanišević, Kramer, Vilder in drugi. Torej je izvršil samooobrambo.

Predsednik je prečital še

izjavo dr. Pernarja

»Ne morem prisostvovati razpravi iz razlogov, ki so znani vsej javnosti iz leta 1928. Bil sem zaslisan drugi dan po atentatu, ki se je dogodil v bivši narodni skupščini, v bolnici po preiskovalnem sodniku Milutinoviću, ki me je prosil, da pride še enkrat k meni v bolnico, da me natančno zasliši. Preiskovalnega sodnika ni bilo več k meni.

Jaz sem od začetka vedel, kakor tudi vsa hrvatska javnost in javnost srbska, da je morilec Radič izvršil in moral izvršiti voljo drugih. Bilo bi neumno, da bi šel na razpravo, ko vsa javnost glasno govori, da se morilec Radiču ne more zgoditi to, kar se mora drugemu v enakem slučaju.

Da ga niti vlada niti odgovorni vlastodržci ne smatrajo za zločinca, je jasno razvidno v tem, ker je Radič po svojem zločinu dne 20. junija dvignil pri blagajni narodne skupščine za ves čas od izključitve iz narodne skupščine, ko je izvršil zločin, do januarja 1929 dnevnice, ko ni bilo več narodne skupščine. Nasprotno je notorično, da je vsa naša javnost bila presenečena, ko se je ugotovilo, da je morilec Radiča in njegove komplice v zaporu obiskal tedanji župan dr. Kosta Kumanudi.

Glede odškodnine izjavljam, da ne zahtevam ničesar, in sicer iz teh razlogov: Znana je stvar, da ni imel Radič dobri dve leti poprej ničesar. Vse, kar ima in kar je posedoval morilec Radič, ni njegovo, marveč si je to pridobil na nepošten način. V bivši narodni skupščini nisem niti govoril niti zaklical Radiču niti enkrat: »Tiho bodi! Za teboj jokajo v gozdovih, katere si ukradel, sv. Stefan Dečanski, turški in arnavtski begunci.« Od nikogar nimam, najmanj pa od njega zahtevati, ker je vse to tuja imovina. Zahtevam samo, da se to, kar je ukradenega, vrne lastniku.

Na proces ne pridem, ker nima zmisla. Ker tako misli vsa javnost in je temu mišljenju dal izraza dr. Valter, zagrebiški odvetnik, ki je brzojavil belgrajskemu »Vremenu«, da ne bo zagovarjal Puniša Radiča zato, ker ve, da Radič ne rabi njegovega zagovornišva.

Ob trideset na sedem je bila razprava prekinjena in se bo jutri zjutraj ob osmih nadaljevala.

Naša država in reparacije

Naša država je sprejemala dosedaj na račun reparacij letno 125 milijonov zlatih mark. — Po sporazumu med dr. Schachtom in Owen Youngom pa naj bi se znižale nemške reparacije zlasti Angliji in nam in bi dobivala naša država letno 20 milijonov zlatih mark manj ali okoli 270 milijonov dinarjev.

Poročali smo že, da je naša vlada nastopila proti tej nameri z vso odločnostjo in čisto upravičeno, ker se na drugi strani zahteva od naše države, da do pičice natančno izpolni vse tuje zahteve in tudi najbolj pretirane. Na eni strani naj bi torej naša država dala vse in plačala vse v zlatu, na drugi strani pa naj bi se odrekla temu, kar ima dobiti. Da mora vlada tako naziranje z vso odločnostjo odbiti, je le prenaravno.

Naša vlada pa ne more sprejeti Schacht-Youngovega kompromisa, ker je ta nasproten mednarodnim dogovorom, ki jih je sklenila naša država zavezniški. Ne samo v stvarnem, temveč tudi v formalnem oziru je pravica na naši strani in zato mora naše stališče tudi zmagati.

Z Versajskim mirovnim dogovorom (člen 231) je določena dolžnost Nemčije, da plača vojno odškodnino. S poznejšim sporazumom je bila določena višina nemške odškodnine. Z dogovorom med Francijo, Vel. Britanijo in Jugoslavijo, ki jo je tedaj zastopal pokojni Drašković, pa je bila določena razdelitev nemške vojne odškodnine med te tri države. Najvažnejše točke tega sporazuma se pa glase:

Vlada Vel. Britanije, vlada francoske republike in vlada kraljevine S. H. in Sl. so se sporazumele v tem:

»Dogovorjeno je, da bosta del, ki pripada od tega bloka (nemških reparacij) kolektivno Francoski in Vel. Britaniji ter del, ki pripada kraljevini S. H. in Sl. v razmerju 80 proti 6 in to tako dolgo, dokler plačila Nemčije, razdeljena na vse države, ne dosežejo svote 150 milijard zlatih mark.

Z areparacije nad 150 milijard pa bodo veljale te cifre:

80 za Vel. Britanijo in Francijo skupaj, 5 za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev.

2. Isto razmerje bo uporabljeno za razdelitev vseh plačil, izvršenih za reparacije od drugih neprijateljskih držav in sicer pod isti-

Izuleček iz obtožnice

Belgrad, 27. maja. (Tel. »Slov.«) »Avala« je izdala ta-le izuleček obtožbe drž. pravdnika zoper Puniša Radiča in tovariše:

1. Puniša Radič, bivši narodni poslanec, rojen v Slatini v andrijevički oblasti, star 40 let, nekaznovan, absolvent gimnazije in enega letnika prava v Parizu, oženjen, oče treh otrok.

2. Dragutin Jovanović, bivši narodni poslanec, rojen v Vrnjački banji, 33 let star, ne- oženjen, dosedaj nekaznovan.

3. Toma Popović, bivši narodni poslanec, doma iz Gnilaga, 46 let star, nekaznovan, oženjen, oče enega otroka.

1. a) Puniša Radič kot glavni krivec je 20. junija 1928 dopoldne v skupščinski dvorani zgradbe narodne skupščine izstrelil dva strela iz revolverja sistema »Steyr« na dr. Ivana Pernarja, bivšega narodnega poslanca. Po zdravniški ugotovitvi je izvršil težko telesno poškodbo. To dejanje se karakterizira kot poskus umora. Določena je kazen po § 155 srbskega kazenskega zakonika v zvezi s §§ 41 in 44. Obtožbenca kazenska odgovornost je bila ugotovljena po njegovem priznanju na zapisnik in pričami očividci (navajajo se imena prič).

b) Soudeleženelec je tudi kot pomočnik in izvršitelj tega dejanja v smislu (46-2 s. k. z. Dragotin Jovanović, ki je dejal dr. Pernarju, da ga bo ubil. Z revolverjem je napravil prostor med obtoženim Radičem in dr. Pernarjem. Na ta način je pomagal Radiču, da je izvršil svoje delo. Kazenska odgovornost obtoženega Jovanovića je ugotovljena s pričevanjem dr. Pernarja in prič. (Navajajo se imena prič.)

II. Radič je 20. junija v skupščini z enim strelom iz revolverja sistema »Steyr« ubil narodnega poslanca dr. Basarića. S tem dejanjem je zagrešil kaznivo dejanje uboja (umora), ki se kaznuje po § 155 s. k. z. Kazensko dejanje je ugotovljeno s preiskavo na licu mesta, z zapisnikom izvedencev in s pričevanjem prič. Kazenska odgovornost za dejanje je dokazana z njegovim priznanjem na zapisnik in izpovedbami prič. (Navajajo se imena prič.)

III. Puniša Radič je 20. junija dopoldne v skupščinski dvorani zgradbe narodne skupščine izstrelil strel iz revolverja sistema Steyr in težko ranil bivšega narodnega poslanca Ivana Grandž. To Radičovo dejanje vsebuje vse elemente dejanja poskusa uboja (umora). Dejanstvenost tega dejanja se potrjuje po vlogi zasebnega tožitelja, z zapisniki sodnega oglada in zapisnikom izvedencev ter zdravniškimi spričevali in ostalimi okolnostmi. Kazenska odgovornost Radičeva je ugotovljena z njegovim priznanjem na zapisnik in izpovedjo prič-očividcev.

IV. a. Radič je kot glavni krivec 20. junija

v skupščinski dvorani skupščinske zgradbe izstrelil iz revolverja »Steyr« na bivšega narodnega poslanca Stjepana Radiča in mu z enim strelom prizadel poškodbo, radi katerih je kot posledica nastopila smrt pokojnega Stjepana Radiča in je torej z njegovo smrtjo v vročni zvezi. S tem je Puniša Radič izvršil kazensko dejanje uboja (umora), ki je določeno in kaznivo po § 155 s. k. z. Dejanje je ugotovljeno na podlagi izpovedi ranjenega Stjepana Radiča, na podlagi sodnega oglada na licu mesta, z zapisnikom izvedencev, z zdravniškimi spričevali, z obdukcijsko, ki je dana na zapisnik, in ostalimi preiskovalnimi okolnostmi. Kazenska odgovornost obtoženca Puniša Radiča kot glavnega krivca je ugotovljena z dokazi, ki so bili podani pod prisego prič, ki so bile zaslišane. Navajajo se imena prič.

b) Kot soudeleženelec v izvršitvi tega dejanja in kot ščuvav v smislu § 66-1 s. k. z. Toma Popović, čigar odgovornost je v tem, da je na skupščinski seji 19. in 20. junija pretil z ubojem Stjepanu Radiču, trdeč, da bo Stjepan Radič ubit v narodni skupščini. Na ta način je hujskal obtoženega Radiča, da naj izvrši ta uboj. Popovičeva kazenska odgovornost je ugotovljena s pričevanjem Stjepana Radiča, dr. Perdarja in drugih. To ugotavljajo tudi stenografski zapisniki od 20. junija. Glavna priča v tej stvari je Gojko Božović, stenograf, ki je izpovedal, da je pred njim Tomo Popović dejal, da jih je treba vse pobiti. Isto trdi časniki Stevo Kluić.

V. Puniša Radič je na dan 20. junija po izvršitvi dejanj pod I. do IV. z enim strelom iz revolverja ubil pokojnega Pavla Radiča, bivšega narodnega poslanca. S tem je izvršil umor, ki je kazniv po § 155 s. k. z. Dejanje je ugotovljeno z ogledom na licu mesta, z zapisnikom izvedencev, z zapisnikom obdukcije in ostalim ter iz preiskovalnih okolnosti. Kazenska odgovornost je ugotovljena s priznanjem na zapisnik in s pričami.

Na podlagi § 183 kazenskega postopka obtožbu državni pravdnik Puniša Radiča za dejanja od I. do V., Dragotina Jovanovića za dejanja pod I. in Tomo Popovića za dejanja pod IV. v smislu kazenskega zakonika in kazenskega pravd. reda predlaga kazni in povračilo stroškov, ki so se povzročili s temi dejanji. Kot olajševalno okolnost navaja državni pravdnik pri Radiču priznanje in lepo obnašanje (§ 59-4, 7 s. k. z.) ter prosi, da se mu kazen odmeri po § 155 s. k. z. z ozirom na število dni, ki jih je že prebil v zaporu, in po § 69. Pri Dragotinu Jovanoviću je olajševalna okolnost lepo obnašanje (§ 59-4 s. k. z.), pri Tomi Popoviću samo lepo obnašanje (§ 59-4 s. k. z.).

Zahteve pravoslavne cerkve

Popolna avtonomija, cerkveni zakon, šolski pouk, vse pravice, ko drugim cerkvam

Belgrad, 27. maja. (Tel. »Slov.«) Včeraj in danes je zboroval Sveti sinod srbske pravoslavne cerkve. Ob tej priliki se je razpravljalo o zakonu srbske pravoslavne cerkve, pri čemer sta se pokazali različni stališči zastopnikov bosanskih pravoslavne cerkve in Svetega sinoda. — Končno se je dosegel v naslednjih točkah sporazum in se je določilo poslati posebno resolucijo ministru pravde dr. Srskiću in drugim kompetentnim faktorjem. V tej resoluciji pravijo:

Za spremembo mej hrvatskih škofij

Belgrad, 27. maja. (Tel. »Slov.«) Nekateri hrvatski škofje so ob priliki svojega bivanja v Rimu predlagali Pellegrinetti ju kot navodila pri sklepanju konkordata, naj se ob tej priliki pregrupirajo meje škofij na Hrvatskem in to radi tega, ker so nekatere premajhne, da ne morejo živeti, druge pa prevelike. Istočasno so predlagali, naj se nekatere škofije odpravijo in zvežejo z drugimi. Od druge strani so istočasno izšle tendenciozne vesti, češ, da se je predlagalo, naj se ukine krška škofija in se priključi k senjski. Proti temu predlogu pa govorijo nacionalni interesi, radi česar so proti njemu škofje in vsa duhovščina.

Belgrad, 27. maja. (Tel. »Slov.«) Današnje »Službene Novine« prinašajo uredbo o organizaciji ministrstva pravde. V predsedstvo je bil imenovan dr. Angjelinović, v statističnem oddelku pa Dragomir Marković.

mi pogoji in pridržki ko gorej navedeno.

S poznejšim sporazumom med Anglijo, Francijo in našo kraljevino (ki so jo zastopali dr. Janković, dr. Kumanudi in dr. Bošković), je bilo sklenjeno, da prejmemo od vsot, ki ji hlačila Nemčija v ime reparacij pet odstotkov.

Cl. 234. Versajskega mirovnega dogovora pa določa, da se Nemčiji ne more dovoliti nobeno znižanje njenih reparacij, če tega izrecno ne dovolijo vlade, zastopane v komisiji za rešitev teh vprašanj.

Na podlagi te jasne naše pravice je le prerazumljivo, če naša vlada nikakor ne more dovoliti nobenega znižanja nemških reparacij na naš račun.

Osnutek rudarskega zakona gofov

Belgrad, 27. maja. (Tel. »Slov.«) V ministru za šume in rube se je dovršil osnutek rudarskega zakona. Ta rudarski zakon je potreben radi tega, ker so se rudarske razmere po svetovni vojni bistveno spremenile. Zakon bo obsegal ves problem te panoge našega gospodarstva. Določile so se postavke glede raziskovalnih prog, glede rudniške policije in rudniške politike ter državnega nadzorstva itd. V 14 dneh bo zakon končnoveljavno dovršen, naker se bo predložil VZS v pretres. V teh dneh se bo razpravljalo o zakonskem načrtu v obliki ankete.

Deputacija pokojninskih zavodov

Belgrad, 27. maja. (Tel. »Slov.«) Danes dopoldne se je zglasila pri ministru za socialno politiko dr. Drinkoviću deputacija pokojninskih zavodov, v kateri so bili zastopani pokojninski zavodi v Ljubljani, Zagrebu in Belgradu. Iz Ljubljane so bili navzoči predsednik Pokojninskega zavoda Vekoslav Vrtovc, podravnatelj dr. Mirko Božić, Evgen Lovšin in dr. Sagadin. Delegacija je ministru za socialno politiko predložila konkretne zahteve, naj se pokojninsko zavarovanje, ki je velja sedaj v Sloveniji in Dalmaciji, razširi na vso državo. Minister za socialno politiko je delegacijo zelo ljubezno sprejel, pazljivo poslušal in obljubil, da bo v najkrajšem času pristopil k rešitvi tega problema. Za jutri se je delegacija prijavila pri prometnem ministru dr. Korošču.

Dunajska vremenska napoved. Večinoma jasno, toplo, morda lokalne nevihte.

Ministri male antante v Splitu

Split, 27. maja. (Tel. »Slov.«) Danes ob pol 10 dopoldne so prispeli v Split ministri male antante dr. Beneš, Mironescu in dr. Kumanudi s številnim spremstvom in številnimi novinarji male antante. Pri prihodu jih je sprejelo veliko število ljudstva, predstavniki civilnih, vojaških in cerkvenih oblasti. Ministri so takoj po prihodu odšli na grič Marijan, da pregledajo Split in njegovo okolico. Potem so si ogledali Dioklecijanovo palačo. Popoldne jim je bil v hotelu »Belvedere« prirejen banket, na katerem je v imenu splitske občine pozdravil ministre dr. Ivo Bulić. Zahvalil se mu je dr. Beneš. Popoldne ob treh so ministri in časniki odšli na izlet v Trogir in Kaštel. Ob sedmih je bila v hotelu »Central« skupna večerja. Ob osmih so odpotovali v Zagreb.

Vejavnost starih finančnih zakonov bo podaljšana

Belgrad, 27. maja. (Tel. »Slov.«) V finančnem zakonu za leto 1929-30 se nahaja tudi paragraf, ki pravi, da vse odredbe starih finančnih zakonov, ki s sedanjim niso izrečno potrjene, prenehajo s 1. junijem tega leta. Do tega dne bi morala ministrstva vse te odredbe zbrati in predložiti zakonski osnutek v vseh potrebnih zadevah. Finančno ministristvo je vprašalo vsa ministrstva, ali je ta materijal že zbran in se je na podlagi teh posvetovanj prepričalo, da bi bilo do 1. junija nemogoče vzakiniti ves materijal iz prejšnjih finančnih zakonov. Zato se bo veljavnost starih finančnih zakonov podaljšala do konca septembra.

Sporazum glede Soluna

Belgrad, 27. maja. (Tel. »Slov.«) Iz Grčije javljajo, da se je dosegel glede Soluna popoln sporazum v zadevi trgovskega prometa in to v vseh detaljih, ki pridejo pri prometu v poštev, izvemši tarif, kar se bo tudi v najkrajšem času rešilo, ker bo železniška uprava razpravljala to vprašanje z grškimi zastopniki. Sporazum bo stopil v veljavo 1. julija.

Nobene pododbe z »Nihagom«

Belgrad, 27. maja. (Tel. »Slov.«) Listi strokovnih organizacij šumarjev so poročali, da se je tvrdka »Nihag« d. d. v Zagrebu, s katero je minister dr. Žerjav svoječasno sklenil svoječasno pogodbo o eksploataciji gozdov, pogodila z državo in da so ta pogajanja potekla uspešno. Ministristvo za šume in rube je danes razglasilo, da te vesti niso resnične. Nasprotno je res, da so pogajanja z »Nihag« prekinjena.

Shaw odpotoval iz Dalmacije

Split, 27. maja. (Tel. »Slov.«) Snoci je odpotoval iz Splita v italijansko ladjo »Francesco Morosini« v Benetke Bernhard Shaw s svojo soprogo. Shaw je demantiral mnogo stavkov, ki izhajajo iz nekaterih njegovih izjav o angleških politikih in o položaju v naši državi. Na tiste vesti je zelo ogorčen, ker so mu položili na jezik besede, ki jih on sploh ni govoril in omenil.

Kdo je glavar ruske pravoslavne cerkve v tujini

Bivši patriarh Tihon, ki so ga vsi pravoslavni verniki Rusije brezpogojno priznavali za svojega glavarja, je imenoval za glavarja ruske pravoslavne cerkve izven Rusije mitropolita Jevlogija v Parizu. Po smrti Tihona je postal glavar ruske pravoslavne cerkve Kruticki, po njegovi aretaciji pa popolnoma v soglasju z odredbami sv. sinoda nižnigorodski mitropolit Sergije. Predno je ta potrdil imenovanje Jevlogija, je zahteval od njega izjavo, da ne bo dopustil vmešavanja cerkve v politiko. To izjavo je Jevlogij tudi dal. Proti tej izjavi pa je nastopil bivši kijevski metropolit Antonij, ki je videl v tej izjavi priznanje boljševikov. Ustanovil je nato skupno s svojimi pristaši v Karlovelj nov sv. sinod ter se smatral kot edini glavar ruske cerkve v tujini. Karlovaški sv. sinod je tudi vršil vse posle ruske cerkve ter tako tudi dovoljeval ali odklanjal prošnje za ločitev zakonov. Rusi v tujini so skoraj brez izjeme priznavali za svojega glavarja le metropolita Jevlogija in tako je vodil pogreb pok. carice majke Marije Fedorovne Jevlogij in ne Antonij. Priznavala pa je kot glavarja ruske cerkve Antonija srbska cerkev.

Sedaj pa je v moskovskem »Cerkvenem vestniku« izšlo »Uverenje«, v katerem potrjuje metropolit Sergije in volokolamski škof Pitirim v imenu sv. sinoda škofa Jevlogija kot glavarja ruske cerkve v tujini.

Obenem pa je poslal namestnik moskovskega patriarha, metropolit Sergij pismo srbski cerkvi, v kateri jo prosi, da onemogoči delovanje karlovaškega sinoda in sabora in tako proži bratsko pomoč ruski pravoslavni cerkvi.

Negotovo je, kakšno stališče bo zavzela srbska pravoslavna cerkev. Kakor pa piše »Vreme«, iz katerega povzemamo tudi vse te informacije, je občina Rusov v naši kraljevini tega mnenja, da je treba priznati metropolita Sergija kot glavarja za pravoslavne v tujini, oni ruski pravoslavni verniki pa, ki žive v Jugoslaviji imajo priti pod upravo srbskega patriarha.

Anglija in Francija

Pariz, 24. maja 1929.

So gotove dobe v politični zgodovini Evrope, ki čudovito spreminjajo obraz Evrope. Ob pričetku našega stoletja je bila Evropa še središče sveta. Hegemonija Evrope je bila tako močna, da so v politiki Evrope lahko rivalizirale dve do tri osi obenem. Anglija je bila vodilna vesela v Pacifiku, Amerika pa je bila finančno odvisna od Anglije. V Evropi je bila v največjem razmahu Nemčija in ko sta se v konkurenci srečali osi Anglije in Nemčije, je bil udarec tako silen, da je Evropa izgubila ravnotežje in da se je središče sveta pomaknilo v New York. Izmed vseh držav to spremembo najbolj čuti Anglija, ki je vsled svoje industrije tekom 19. stoletja bila prisiljena, da mora biti gospodarica sveta. Anglija je izgubila monopol, ki ga je imela v gospodarstvu sveta in to dejstvo označuje krizo, v kateri se trenutno nahaja Anglija.

Volitve, ki se bodo vršile dne 30. maja v Angliji, so eminentno gospodarskega značaja in šele v drugi vrsti ožje političnega. Stanley Baldwin, ki vodi konservativno stranko v tej volivni borbi, obljublja, da bo v slučaju ponovnega zaupanja vlada vodila isto nespremenjeno politiko brez avantur za dvig in uravnovesenje Anglije. Veliko je storila konservativna vlada. Uravnovesila je angleško valuto in jo postavila vzporedno z dolarjem, prenesla je težišče angleške industrije, ki je prej ležalo v črti Cardiff — Yorkshire v črto južno Bristol — Scarborough, ki izvira iz dekadence premogarske industrije in upostavitve nove luksuzne industrije na jugu Anglije, ki edina dela brez brezposelnosti in z 20% dividend. Baldwinov tekmelec Mac Donald nastopa s programom, ki je mnogo odločnejši in v gotovih obrisih popolnoma nov. Mac Donald napoveduje rešitev Anglije izpod varštva Francije, v katero da je spravil Anglijo sir Austen Chamberlain, novo samostojno zunanjo politiko Anglije, ki naj se približa Ameriki, takojšnjo brezpogojno izpraznitve Porenja, uvedbo socialističnih načel v industrijsko življenje.

V Parizu so soglasni v mnenju, da bo konservativna stranka nazadovala in da bo Mac Donald mnogo pridobil. Če pride do Mac Donaldove vlade, se bo tako temeljito spremenila smer zunanje politike, ki sta jo vodila dosedaj Chamberlain in Briand.

S sklepom versailleskega miru je Pariz postal središče celinske Evrope, katere obraz in sestavo ni bilo mogoče več spremeniti, ne da bi Pariz na to pristal. V centralni Evropi so se ustvarile nove politične oblike kakor mala antanta, ki je več ali manj pod vodstvom ali vsaj v soglasju s Parizom, ker je sama interesirana na nedotakljivosti versailleskega miru. Nejasnost Rusije in težki ekonomski položaj Evrope je še Nemčijo prisilil ven iz izolacije. Z Locarnom, Thoiryjem in Zenevo so se še bolj sklenile vezi okoli Pariza. Sir Austen Chamberlain je celo sklenil s Francijo mornariški sporazum, ki ga smatrajo naperjenega proti Ameriki. Z Balfourjevo noto so bili črtani dolgovi Francije Angliji, v kolikor so presegali angleške dolgove Ameriki.

Ta politika je rodila najhujši odpor delavske stranke. Vsa ta politika ni zmanjšala prav nič brezposelnosti in ugodni razmah povojne francoske industrije grozi angleški industriji. Amerika, čije konkurenci se je Chamberlain hotel izogniti z organizacijo Evrope preko Francije, plasira svoj kapital s silnimi vsotami v nemški industriji in tako grozi nevarnost Angliji tam, kjer je niso pričakovali. Sovražnost Amerike napram Angliji se je tako poostрила, da je Amerika začela prej računati s Francijo nego z Anglijo v razorožitvenem vprašanju, kjer se je Gibson pridružil francoskemu stališču.

Vsa ta kampanja Mac Donald je v Angliji silno simpatična. Težka delavska in industrijska zahteva novih in energičnih rešitev. Dejstvo je, da Anglija tekom zadnjih treh stoletij svoje svetovne nadvlade nikdar ni bila tako navezana na ostalo Evropo kakor v zadnji dobi po svetovni vojni. Vsled svoje trgovinske politike Anglija mora biti internacionalna in nikdar ne sme biti popolnoma navezana na Evropo. S svojo svetovno vlogo pred vojno si je Anglija ustvarila 80 milijard rente, ki jih je plasiranih v celem svetu in ki so dajale štiri milijarde letnih obresti.

Vprašanje je kakšni bodo eventualni odnosi Mac Donald do Pariza. Mac Donaldov načrt o sporazumni reviziji versailleskega miru gotovo ne bo našel odmeva pri Poincareju, trenutnem predstavniku parlamentarne večine v Franciji. Drznost razorožitvenega načrta Mac Donald gotovo ne bo preprečila kapitalistične akcije Združenih držav v Evropi in ne bo zboljšala angleških financ za 80 milijard, ki so izginile po svetovni vojni. Socialistična politika, ki v kolonialni politiki Anglije gotovo ne bo mogla biti tako odločna kakor tradicionalistična konservativna, bo imela najbrž silne težave v Egiptu in Indiji.

Trenotne težave, ki bodo nastopile za Anglijo z eventualnim nastopom Mac Donald, bodo gotovo narekovale vsaj v začetku zmernejše odnose s Francijo. Ali bo kasnejši levčarski značaj mednarodne politike pomenil razmerje v francoskem parlamentu in postavil namesto Poincareja Brianda ali pa celo Herriota, bodo pokazali dogodki.

Mir med Italijo in sv. Stolicco je trajen

Rim, 27. maja. V svojem zaključnem govoru v senatu je šef vlade Mussolini podal nekatere zelo važne izjave. Uvodoma je ugotovil, da se imajo polemike o zadevi lateranskega pakta smatrati za končane. Kolikor se tiče njega, je imel s svojim govorom v poslanski zbornici samo namen razpršiti vsako dvomnost in nejasnost ter konstatirati, da z lateransko pogodbo niti kralj ni postal papežev ministrant niti papež kraljev kapelan. Lateranski pakt ni povzročil Italije niti ni poitalijanil Svete stolice. Potem ko je min. predsednik Mussolini z ozirom na govor katoliškega senatorja Crispoltijsa nekoliko opravičil, nekoliko pa omilil svoja izvajanja o »rimskem« karakterju katoličanstva, je prišel na vprašanje mladinske vzgoje, trdeč, da se dandanes ne more poveriti rodbini pouka, ker ga, mučena od gospodarskih skrbi, ne more dati. To je v stanju le država, ki pa se tudi ne more odpovedati pravici, da mladino vzgaja državljansko tudi z moralne plati le ona sama, zlasti pa, da jo vzgaja k močnatosti in bojevitosti, ker živimo pač med divjimi volkovi. Posebno pa je to potrebno italijanskemu narodu, ki je bil v mnogostoletnem suženstvu te čednosti izgubil in je bila vojna 1915—1918 prva, ki jo je po vojskah rimskega imperija dobil italijanski narod. Kar pa tiče moderno filozofijo in verski pouk v višjih šolah, ki da sta v konfliktu, treba, je izjavil šef vlade, opozoriti na to, da se baš katoliški znanstveniki, kakor jezuit p. Dunin-Borkowski, p. Gemelli, p. Cordovani in drugi bavijo z dviganjem pozitivnih vrednot moderne filozofije, ki jo smatrajo po mnogih celobistvenih straneh za združljivo ne samo s krščanskim življenjskim etosom, ampak tudi s samim sistemom velikega Akvinčana. Kar zadeva garancijsko postavbo, ki jo masonski liberalizem povzdiguje, ni vredna tega kadila

kot gnil kompromis; če sta država in cerkev strpljivo živeli druga poleg druge, ni to zasluga te postave. S posebno vehemenco je Mussolini raztrgal govor senatorja Croceja, ki mu je med velikim odobravanjem senata dokazal vso hinavščino liberalizma, ki na eni strani izjavlja, da je versko želel sprave s cerkvijo, na drugi pa obžaluje doseženo stanje miru. Croce meni, da so konkordati zlo. Mari ne ve, da je Cerkev sklenila konkordat že leta 1098. med Urbanom II. in grofom Rudigierom kalabrijskim in sicilijskim? Od takrat imamo konkordat za konkordatom do srbskega, litovskega, latviškega, poljskega in bavarskega, v razpravi se nahaja pruski in tudi v Franciji se je antiklerikalno razpoloženje temeljito izpremenilo. Sklenjeni mir med Kvirinalom in Vatikanom se bo držal, ker je sad dolgotrajnega in globokega truda, ker je srečno zasnovan in ker je prišel iz srca italijanskega ljudstva. Mali spori pa bodo vedno, to je pač življenje. Na vsak način je rešitev rimskega vprašanja za zmiraj. Mi smo iz telesa Italije izdrl trn in Rim po času cesarja Avgusta napravili dejansko in juridično za stolico Italije. Nato je senat med navdušenimi ovacijami ter vzklikom Mussoliniju in papežu sprejel lateransko pogodbo, ki daje papežu za njegovo vesoljno poslanstvo svobodo in prizna njegovo suvereniteto, Rim pa se od strani papeža prizna kot prestolnica Italije, s 315 glasovi proti 6. — V zvezi z ratifikacijo, ki se bo izvršila v najkrajšem času, se je izdelal ceremonijal za poset kralja Viktorja Emanuela v Italijo obenem s šefom vlade Mussolinijem pri papežu. Papež jih bo sprejel z največjo slovesnostjo, sedeč na tronu in bo odgovoril na addresso kralja. Nato bo kraljeva dvojica vprič v življenju stopila v baziliko Sv. Petra, kjer bo molila pred svetjšim in se pomudila ob grobu Prvoapostola Petra.

Volivna zмага belgijske vlade

Pri belgijskih volitvah nazadovali socialisti in komunisti

Bruselj, 27. maja. (Tel. »Slov.«) Po dosedaj znanih rezultatih volitev v belgijsko poslansko zbornico je z ozirom na uspehe liberalcev računati z malim preokretom na desno, ker so liberalci zopet pridobili nekoliko od svojih 25 izgubljenih mandatov. Katoličani, ki so branili belgijski princip v Flandriji proti flamskemu nacionalizmu, so zaradi zmage Flamcev nekoliko trpeli, svoje izgube pa so zopet izravnali s pridobitvami v Valloisu. Socialisti so od svojih dosedanjih 78 mandatov izgubili 3 do 4, izgubili so tudi komunisti, ki so se delili v pristaje Stalina in Trockega, njihove izgube pa še niso znane. Glavni zmagovalci so flamski nacionalisti. Veliko mora-

lično zmagajo je dosegla krščanska ljudska stranka posebno v prejšnjih nemških kantonalnih Eupen, Malmedy in Sanct Vith. Samo v Verviersu so zbrali 11.6 odstotkov vseh veljavnih glasov, vendar pa niso dosegli nobenega mandata. Verjetno je, da bodo oporekali izvolitvi socialisti, ker so se vršile pri volitvah razne nepravilnosti. Razdelitev mandatov je po belgijskem volilnem sistemu zelo komplicirano, tako da bo uradni izid znan šele danes zvečer ali jutri. Vsekakor pa katoliško-liberalna vladna koalicija ni ogrožena po opoziciji socialistov, komunistov in flamskih nacionalistov.

Železen režim v Afganiji

London, 27. maja. (Tel. »Slov.«) Čuje se, da je Amanulah zbežal po nasvetu Nadir kana, ki se je pred par meseci vrnil iz Francije. Novi pretendent prestola Sirdar Ali Ahmed kan Jan je sin starejšega Amanulahovega brata. Ta sam je baje izjavil, da se ne bo vrnil v Afganistan. »Daily Mail« poroča, da je Habib ulahovo vladanje železno. V Kabulju je prepovedal vsako evropsko obleko. Ženske morajo zopet nositi zakrite obraze. Cene za živila so poskočile do blaznosti. V Kabulju vlada vojno stanje. Finančni položaj Habib ulaha je baje zelo močan, ker je bogatim trgovcem naložil velike kontribucije. Ima tri žene, ki ga podpirajo pri upravi države. Njegova vojska je zelo disciplinirana.

Amanulah v Indiji

London, 27. maja. (Tel. »Slov.«) Indijski podkralj je brzojavno sporočil Amanulahu, ki je danes dospel v Bombay, da so vsi indijski uradniki dobili nalog, da dovolijo kraljevskemu paru vse potne olajšave, ker je kralj zelo v skrbeh radi kraljice, ki v par dneh pričakuje poroda. Ko je kraljevski par dospel v Bombay, je bil na kolodvoru pripravljen bolniški voz z dvema angleškima bolniškima sestrama. Kralj in kraljica pa sta se odpeljala brez njih v hotel in bo kraljica odšla v bolnico šele ob porodu. Kraljevski par spremlja kraljev brat s svojo soprogo, ki tudi pričakuje otroka.

Smrt dveh francoskih politikov

Pariz, 27. maja. (Tel. »Slov.«) Bivši francoski ministrski predsednik Monis je umrl večeraj v starosti 83 let. Poslanski zbornici je pripadal v letih 1885. do 1889., senatu pa od leta 1891. dalje. Od 1899 do 1902 je bil pravosodni minister. Leta 1911. je sestavil kabinet skrajne levice, v katerem je bil notranji minister v času, ko so izbruhnili znani nemiri vinarjev v Champagni, katere je moralo udušiti vojaštvo. Od 1913 do marca 1914 je bil še mornariški minister.

Pariz, 27. maja. (Tel. »Slov.«) Znani publicist in Briandov sodelavec Jaques Seydoux je večeraj popoldne nenadoma umrl na srčni kapi. Ko je leta 1926. demisioniral iz zdravstvenih razlogov kot politični direktor v zunanem ministrstvu, je kljub delni ohromelosti še vedno v publicistiki živahno deloval kot voditelj tednika, kot redni sodelavec »Petit Parisien« in drugih listov.

Nov letalski višinski rekord

Dessau, 27. maja. (Tel. »Slov.«) Pri novem doseženem višinskem rekordu je pilot Neuenhofer letel s težkim letalom oceanskega tipa. V višini 11.000 m se je raztrgala cev za kisik, bil je zato deset minut brez zavesti in je očitno nezavestno potegnil za varnostno ravnalo pri krmilu, ker je takrat, ko se je zopet zavedel, bil samo še 7000 m visoko in je nato pristal popolnoma gladko. Pri drugem uspešnem poskusu so bili najhujši trenutki tudi v višini 11.000 m. Ker se je na varnostnih očalih nabral led, je letel brez očal, radi česar mu je zmrazilo eno oko. Ko je dosegel višino 12.500 m, se je vrnil na zemljo v čudovito lepem poševnem letu.

Nad 172 ur v zraku

New York, 27. maja. (Tel. »Slov.«) Letalca Robbins in Kelly sta večeraj pobila dosedanj svetovni rekord letala »Question Mark« v trajnem letenju. Ostala sta v zraku 172 ur in 30 minut. Ko sta pristala, ju je pričakovalo nad 60.000 ljudi. V zraku sta 17-krat obnovila zaloge bencina in porabila 1435 galon plina. S povprečno hitrostjo 75 milj sta preletela 12.900 milj. Pristati sta morala radi poškodbe propelerja.

Brodivje kit. morskih razbojnikov uničeno

London, 27. maja. (Tel. »Slov.«) Po poročilih »Timesa« iz Sanghaja se je v petek pri Vušungu na ustju reke Vanpu 20 milj od Sanghaja vršil hud boj med kitajsko narodno mornarico in morskimi razbojniki, v katerem je bilo uničeno skoro vse brodivje razbojnikov. Potopljenih je bilo 20 ladij, več kot 1000 razbojnikov je utonilo ali so bili ustreljeni, 250 pa je bilo ujetih. Zaplenjenih je bilo 2000 pušk in mnogo municije. Morski razbojniki, večinoma bivši vojaki, so ob reki Jangce napadali mesta, vasi in ladje, katere so puščali v miru le proti visoki odkupnini.

Ruski polet v New York

Moskva, 27. maja. (Tel. »Slov.«) Sredi avgusta bo rusko letalo posebne konstrukcije poskusilo polet v New York na progi Moskva — Kamčatka — Aljaska — San Francisco — New York. Voditelj letala bo šestakov.

Lloyd George-ov program

Šef liberalne stranke Lloyd George je označil svoj zunanje politični program na kratko tako-le:

1. Delati treba za splošno in čim hitrejšo razorožitev.
2. Podpis fakultativne odredbe glede mednarodnih razsodišč.
3. Sprejem pomorske paritete z Združenimi državami Sev. Amerike.
4. Proučitev potem sporazuma postopanja za revizijo napak mirovnega dogovora.
5. Vpostavitve normalnih odnosov z Rusijo na podlagi medsebojnega nevmešavanja v notranje zadeve.
6. Znižanje carine in odklonitev drugih zaprek za svobodno trgovino.

V notranji politiki pa je glavno geslo Lloyd George-a boj proti brezposelnosti. Z velikanskim narodnim posojilom hoče izvesti velikanska dela, ki naj bi za dve leti zaposlila vse brezposelne. Projekt Lloyd George-a je v resnici velik, a ne brez vzroka se vprašuje ljudje, kaj bo po dveh letih.

Mnogo si obeta Lloyd George tudi od svoje propagande proti veleposestvom lordov. Če pa bodo imela vsa njegova lepo doneča gesla tudi uspeh, ni posebno mnogo upanja.

V glavnem bo šel boj le med konservativci in delavsko stranko in vprašanje je v tem, če ostane na krmilu konservativna stranka, ali pa pride na nje mesto delavska vlada, podpirana od kake meščanske skupine.

Stamp bo posredoval

London, 27. maja. (Tel. »Slov.«) Voditelj angleške reparacijske delegacije Stamp je imel o priliki kratkega obiska v Londonu, kakor se zatrjuje, samo informatične razgovore z vodilnimi bankirji in strokovnjaki finančnega ministrstva o stanju pariških pogajanj. Priporočalo se mu je še enkrat, naj nemškimi taborom in reparacijskimi upniki poskusi posredovati, in sicer na taki podlagi, da se zopet začne obravnavati o Youngove predlogu, ki ga je Nemčija že sprejela, s pridržkom, da naj se razdelitev nemških plačil uredi v razgovorih z zavezniki. Čuje se, da je Stamp v tem smislu že danes zopet razpravljaj v Parizu.

Polet italijanske zračne eskadrile na izhod

Rim, 27. maja. (Tel. »Slov.«) Italijansko rakoplovstvo, ki je že lansko leto poslalo 60 letal na obisk zahodne sredozemske obale, posebno španske, bo letos poslalo eskadro letal na vzhod. Dne 30. maja bo 36 težkih bombnih letal, katere bo vodil državni podtajnik Balbo in se mu bo pridružil De Pinedo, odpotovalo v Odeso preko Aten, Carigrada in Varne. Vrnili se bodo po isti progi.

Francoski dolg Ameriki

New York, 27. maja. (Tel. »Slov.«) Senator Smoot, predsednik finančnega odbora, je predlagal v kongresu, da se dne 1. avgusta 1929 zapadli francoski vojni dolg 400 milijonov dolarjev podaljša do 1. maja 1930, če bo Francija do 1. avgusta ratificirala Mellon-Berangerjev dogovor. Ta dogovor določa namesto takojšnjega plačila anuitete.

Balfour težko obolel

London, 27. maja. (Tel. »Slov.«) »Daily Express« poroča, da je zdravje 81 letnega lorda Balfourja, ki se je pred več tedni umaknil iz vseh javnih uradov, zelo ogroženo.

Eksplodizija v tovarni razstreliv

Oslo, 27. maja. (Tel. »Slov.«) V tovarni razstreliv Grubenes pri Oslo so večeraj zapored eksplodirala tri poslopja tovarne. Nekega delavca je raztrgalo na kose, v okolici 6 do 7 km so popokale vse šipe v oknih.

Tomislavova cerkev v Duvnu

Belgrad, 26. maja. (Tel. »Slov.«) V Belgradu se mudi že dalje časa posebna deputacija iz Mostarja. Na čelu te deputacije je mostarski provincial Mandić. Deputacija je dosegla, da se jim bo dalo tri milijone sadik za tobak brezplačno. Nadalje je notranje ministrstvo obljubilo brezobrestno trimilijonsko posojilo za povzdigo vinogradništva v tej pokrajini.

Deputacija je obiskala dr. Korošca, dr. Šverljuga, dr. Franješa, dr. Mažuranića in ing. Savkovića. Vse je opozorila na to-le: Ze sivoječasno, ko so Hrvati praznovali tisočletnico kronanja svojega prvega kralja Tomislava, je vlada dovolila, da se v ta namen izdajo posebne jubilejne znamke. Čisti dobiček teh jubilejnih znamk bi šel za cerkev v Duvnu, oziroma z drugim imenom za Tomislavov grad, kjer je bil Tomislav kronan. Cerkev je v sirovem stanju dograjena. Bivši ministrski svet je dovolil čisti dobiček 6 milijonov, ki bi se naj od spominskih znamk pobiral po celi državi. Umetniški osnutek te znamke je izdelan. Kličej so gotovi. Deputacija je urgirala, naj minister Savković preskrbi razpečanje teh znamk. Minister je dal načelen pristatek. Zanimivo je, da bo ta cerkev kot naj večji spomin Hrvatov ena izmed največjih stavb v državi. Dolga bo 42 metrov, široka 19. Zidana je v hrvatskem narodnem slogu iz 10 stoletja, iz dobe Tomislavove.

Kaj je novega

Koledar

Torek, 28. maja: Avguštin.

Ljudski praznik v Škocjanu

V nedeljo dne 26. maja je bila vsa pokrajina od Novega mesta do Krškega elektrizirana. Po vseh potih, stezah in cestah je hodilo ljudstvo v prazničnem razpoloženju v Škocjan; bolj ko smo se bližali Škocjanu smo čutili, da se ljudstvo pripravlja na velik domač praznik. Iz Novega mesta, St. Petra, St. Jerneja, Mokronoga, Rakeka, Kostanjevice, Leskovca so prihajali ljudje s svojimi duhovniki in župani.

Ob 10 se je bilo nabralo na idiličnem prostoru pred cerkvijo okrog 3000 ljudi. Tam gori je bila prijazna cerkev vsa v zastavah, pred cerkvijo je bil postavljen v senci košatih dreves oltar. Fantje iz Zloganja so prinesli kar cel gozd mlajev in jih razvrstili po vsem trgu. Na obeh straneh so blesteli veliki napisni knobleharji v čast in gostom v pozdrav.

Okrog oltarja se je gnetla šolska mladina. Kot častna straža odraslih se je razvrstila v svojih ličnih uniformah meščanske garde iz Kostanjevice, vrstili so se gasilci iz Grmulja in Škocijana, kot mladinska straža so nastopili Orli iz St. Jerneja, za njimi pa so stali stoteri naši možje iz župani iz Škocijana, Smarjete, Bučke itd., nadalje pa celo morje žena in deklet v belih rutah. Ko je g. prošt Čerin iz Novega mesta dvignil proti nebu nekruvavo daritev Božjega ljubečarja, je kipele proti nebu iz tisočih src ena skupna velika molitev za misijone, za Afriko, za kraljestvo božje na zemlji.

Kako je vzdihlo vse ljudstvo, ko je služabnik božji z mogočno besedo vzkliknil: Kmetiška hiša, kaj si dala ti že državi, narodu, cerkvi! Poleg državnikov, škofov si nam rodila tudi misijonarja, kakor je bil naš Knoblehar. Beseda propovednika je izvenela v poziv, naj tudi naš narod prevzame širok svetla del božjega vinograda v oskrbo.

Nato se je obrnila vsa množica k rojstni hiši Knobleharja. Zavesa nad ploščo se je odgnila in čitali smo: Tu se je rodil 6. julija 1819 dr. Ignacij Knoblehar, misijonar v Afriki. Ob slovesni blagoslovitvi plošče je g. župnik Anžič pozdravil vse ljudstvo in nato je skrbni in vestni preiskovalec Knobleharja prof. Bohinec vzkliknil življenje njegovo, pred našimi očmi je rastla osebnost Knobleharja iz tihega Škocijana ven v daljni široki svet. Njegova smrt je bila veličastna kakor smrt svetnika. Ko je bil dobesedno izrpal vse duševne in telesne sile za Kristusa, je hotel umreti kot spokornik na tleh in odlepajoč se križa je izročil svojo veliko dušo svojemu stvarniku.

Dokler bodo živele na svetu plemenite duše, se bo proslavljalo njegovo ime od rodenja do roda. Arabci so hodili iskati zamorce, da bi jih ulovili za sužnje. Knoblehar je poučeval zamorske otroke in je leta 1852 oblekel prve zamorske otroke v bele halje, jih krestil in jih podaril kot prvenstveni dar Kristusu. Ta veliki prvobornik krščanstva, ta prvi pionir osrednje Afrike se je rodil tu v tej skromni hišici v Škocjanu. Kakšen blagoslov se izliva na ves naš narod. Ni Knoblehar sam zagotavljal, da po vseh svojih molitvah nikdar ne pozablja na svojo ožjo domovino. Ta domovina praznuje danes šele prvo njegovo slavlje.

Predsednik Orlov iz St. Jerneja, Janževac, je govoril o Knobleharju ljubko in ganljivo, kakor zna govoriti ljudstvo, ki je vgnezdilo med neštete goricami in dolinami lepe Dolenjske. Ob koncu je prevzel sedanji posestnik rojstne hiše Knobleharja Ivan Novšek spominsko ploščo v svojo oskrbo.

To ljudsko slavlje je trajalo dve uri. Gg. Malešič, Slapšak, Fröhlich, gđ. učiteljica, župan in župnik so razvrstili vse množice, uredili vse na razpolago, na vse mislili.

Ob slovesu smo čutili, da so v Škocjanu ljudje, ki čutijo, kakšen biser je dal Škocijanu narodu in katoliški cerkvi. Škocijan je nam dal pravi pouk, kakor naj narod časti pred svetom svoje veličastnosti.

Veličastna mladeniška manifestacija

Konjice, 27. maja 1929.

Včeraj popoldne se je vršila na Brinjevi gori veličastna in prirčna manifestacija fantov konjske dekanije. Zbralo se je ob tej priliki na prijazni gori okoli 1000 mladeničev, ki so pod vodstvom svojih duhovnih voditeljev prisostvovali veličastni prireditvi. Najprej se je v cerkvi vršila pridiga, ki jo je imel ravnatelj Franc Hrastelj iz Maribora. Slovesno službo božjo je opravil arhidakon konjski Franc Tovornik. Po službi božji se je vršilo na prostem zborovanje, ki ga je otvoril in vo-

Hamza Humo:

Odlomek

iz novelice »Pod koracima vremena«. Hamza Humo je Hercegovac in naš najboljši prozni lirik. — In prav radi tega lirizma sem tudi preložil ta drobce.

Arifaga je žalosten in človek bi rekel manjši od makovega zrna. Tudi usodo je nehal preklinjati. Uboštvo je ubilo samozavest in ponos v njem; pokosilo ga je ko nevihta hrast. Da, čas je pohodil Arifago Aganlića. In nihče ne more vrniti starih časov in pregnati temo iz njegove duše. Zastonj cvet česnje po ogradah. Zastonj zvoni zvon Alija Sevdalije nad Roginimi klanci. Vsako veselje mu izzove žalost, vsaka pesem bol. Arifaginica ko skrivaj hodi po sobah ali molče sedi v dvorišču pod murvo z glavo v rokah. Ko da so jo živo pokopali. Samo v Mevli klije mladost in moč in pesem je v nji, ki ji zmanjšuje žalost.

Bezeg cvete po vrtovih in jasin po dvoriščih. Pesem »Dragi dragoj sitnu knjigu piše« odzveneva v predmestje. Ali Mevla niti brati ne zna. Kako naj ji pišem, kako naj jo potolažim? In če bi ji pisal, ali bi me prav razumela? Saj je samo velik otrok; otrok in nič več.

dil Jože Sarlah iz Konjic. Najprej je deklamiral I. Sibanc iz Konjic, nato pa so govorili Lojze Kuk za fantovske Marijine kongregacije, Tone Obloušek iz Opotnice za fante-Orle, Lojze Škerbinšek iz Prihove za kmečke fante, Lojze Padežnik pa za zrečke fante. O potrebi kmetijskega nadaljevalnega šolstva je govoril prof. Jože Krošelj iz Maribora, o katoliški prosveti pa urednik dr. Fran Vatovec. Na koncu zborovanja so se sprejele nekatere resolucije, ki zadevajo podrobno organizacijo katoliške prosvete v konjski dekaniji. Zborovanje je poteklo v znamenju plemenitih težnji mladine za povzdigo verskih ter uravnih in kulturnih sil slovenskega ljudstva.

Ne silite na Francosko!

Važno opozorilo vsem, ki nameravajo iti na Francosko delat.

Merlebach, 24. maja.

Zadnji čas prihajajo celi transporti Jugoslovancev na Francosko na delo »na kontrakte«, med njimi tudi mnogo Slovencev. To ljudsko gibanje se bo, po vsem soditi, nadaljevalo, najbrž še v vedno večji meri. Prav bo, ako prečitajo vsi, ki nameravajo sem na delo, sledeče vrste:

Prihajajo sem zdravi in krepki možje in fantje, vmes pa tudi slabotni in bolehn. Zdi se, da tu in tam zdravniški pregled ni zadosti natančen. In ti so tudi veliki siromaki. Prišel je v premogokop, rudokop ali v železno tovarno. Naredi en »šihit«, dva, pa vidi, da ne bo delu kos. Zmujen je, v prsih ga boli. Še parkrat naj gre na delo, pa bo oblezel. Kaj sedaj! Prosi za lahko delo. Odgovore: »Za lahko delo imamo tu toliko prisilcev, da še za vse te nimamo primerne zaposlitve.« Pri velikih podjetjih, kakor so tu, kjer je poleg tega delo še tako nevarno, so nesreče na dnevnem redu. Tu je polno invalidov, kojih invalidnina je premajhna, da bi se mogli preživljati; treba jim dati še kako lahko opravilo, da vsaj še nekoliko prislužijo.

Pa pojde drugim h kakemu drugemu podjetju, kjer je delo lažje, četudi slabše plačano? Ne gre. Glasom delovne pogodbe mora delati vsaj eno leto pri delodajalcu, ki je prevzel nase potne stroške izseljenčev in nobeno drugo podjetje ga ne sme sprejeti na delo, dokler pogojeno leto ne poteče.

Pa pojde domov nazaj v Jugoslavijo? Nima papirjev, nima denarja, ne ve, kam in kod čisto ne zna nobenega tujega jezika. Kako naj gre potem! Nekateri se obračajo potem na jugoslovansko poslatništvo v Parizu in prosijo, naj bi mogli ustreči takim prošnjam. Kdor je živel nekaj časa med delavstvom, je uvidel, koliko je tu revščine in celo bede in koliko prošenj za podporo teče vsak dan v Pariz na poslatništvo.

Tujina rabi le krepkih in zdravih ljudi. Ti so delu kos in zaslužijo toliko, da se morejo primerno preživeti. Drugi naj ne hodijo sem, ker bodo samo nesrečni.

Se to: Fant in mož, ki je delal do 25. ali 30. leta doma na polju, se bo na jamo zelo težko privadil in prav hitro pri delu ponesrečil, posebno še, ako ne zna nemščine ali francosčine.

Naj bi ponatisnili to svarilo tudi drugi listi, osobito še tudi hrvaški.

Stoletnica Davyjeve smrti

Vršče, 26. maja.

Stoletnica Davyjeve smrti praznujejo letos 29. maja vsi kulturni narodi.

Koliko nadvse koristnih iznajdb je ustvaril pred sto leti eden najimennejših angleških naravoslovcev mojster Davy in človeštvu uredil v korist vsakdanjega življenja!

Njegova varnostna svetilka, danes v rokah vsakega rudokopa, mu je zagotovila neveljavno hvaležnost. Davyjeve obločni plamen (obločna luč), Davyjeve elektrode za napravo novih kovin, so odkazale modernim tehničnim podjetjem novo pot do iznajdb, katere živa danes človeštvo.

Dne 29. maja, ob stoletnici Davyjeve smrti, naj bi posvetile vse brezlične postaje, katere delujejo v izobrazbo naroda in v prosvetne namene, temu veleučeniaku in pospeševalju tehnične vede za trenutek hvaležni spomin!

Mi pa še posebno. Pred sto leti (1818—1828) je bival mojster Davy na Gorenjskem v Podkorenju in živjal lepote naših sinjih planin in vsemu svetu oznanjeval prav z vnetostjo te naše pokrajine, kjer živi dober narod, kot najlepše v vsej Evropi. Sam piše takrat s svojega starega gnezda (old haunts s Podkorena): »Vse, kar živi, je veselo, in vsa narava je tu krasna in veličastna!«

Observatorij pod Triglavom, tu ob Radovni, kjer se je bavil učenjak z ribolovom in ustvaril umetne muhe za ribolov in napisal prosvetno knjigo »Salmonia«, se pa kinča danes z imenom tega učenjaka »Sir Humphry Davy«.

Prof. dr. A. Belar.

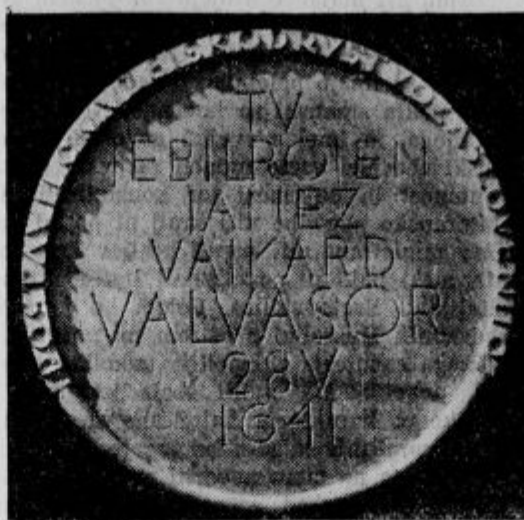
Mrak lega. Violino jemljem in igram ob oknu. Lastovke preletavajo in cvrkotajo in moder dim tiho niha nad pločastimi strehami. Jaz pa igram in sam ne vem, kaj. Moj Bog, kaj to igram? Pesem o Mevli in o lastovkah v predmestju; pesem o svoji in o njeni mladosti in o svoji mamici. Žalostna je pesem in najraje bi jo pozabil. Ali komu je dano, da trga lastno telo; pokažite mi ga, da mu častitam!

Zdi se mi, da so tudi lastovke utihnile, da je vse umrlo, poslušajoč moje pesem. Tudi Mevla prisluškuje za zamreženim oknom in Arifaginica neslišno plaka pod murvo v dvorišču. Samo on, Arifaga hodi mrko po svoji sobi ko strah in trepet, ko ponorel in z razburkano dušo. V maščevanju gori in tristo bolečin in zahtev mu pripravlja. Da, vse to jaz vem! Odzgoraj s svojega okna vidim celo hišo Arifage Aganlića. Tudi vrt in dvorišče in okno Mevine sobe, zaraslo z bršljinom. In vse to drhti na moji struni in joka radi grenke usode. Tudi Mevla, zaprta tica in Arifagica, ki večno vzdihuje in strašni Arifaga in njegov obup. O, vse mi je znano!

Ko pade noč, dolgo na oknu sedim in se z Bogom pogovarjam in z njegovo pomladansko nočjo. Opija me njegov dih in mislim,

Valvazorjeva rojstna hiša

(Ob odkritju spominske plošče na Starem trgu št. 4 v Ljubljani.)

Malokateremu Ljubljancu, še manj pa slovenski javnosti je bilo do danes, ko se odkriva spominska plošča na Valvazorjevi rojstni hiši na Starem trgu 4 znano, da je bil Janez Vajkard Valvazor Ljubljčan po rodu.

Zato bo marsikoga zanimala ta hiša, ki je ena izmed najstarejših v Ljubljani. Kdaj je bila sezidana, ni točno znano, najbrž pa v 15. stoletju. Za časa Valvazorjevega rojstva je bila mestna last ter je služila kot mestna tehnična in skladišča (Wag- und Niederlagshaus). Štiri leta pred rojstvom Valvazorjevem je dalo mesto tedaj enonadstropnemu poslopju nadzidati še eno nadstropje, ki ga je določilo za stanovanja. V to novo stanovanje se je vselil leta 1737 advokat Andrej Vidmayr, leta 1640 pa deželni odbornik Jernej pl. Valvazor, oče slavnega zgodovinarja, ki je ondi ostal do leta 1643, torej komaj tri leta. Med tem časom se mu je ondi dne 28. maja 1641 porodil sin Janez Vajhard.

Spodnje (prvo) nadstropje je imel nekako kot službeno stanovanje zastoj mestni tehničar in načelnik mestne kruharne (Brotkammer), ki je bila v pritličju in koje oboki se še danes poznajo.

Hiša je ostala do leta 1784 v lasti mesta Ljubljane. V tem letu so se po ukazu notranjeavstrijskega gubernija v Gradcu prodala vsa mestna poslopja, med njimi tudi sedanja hiša na Starem trgu 4. Kupil jo je »žitni faktor« in član živilskega nadzorstva Fran Anton Mertl za 3050 fl. Hiša je na to prehajala v last Francetu Jerneju Čebulju (1801), Jožefu Webu (1840), Avgustu Weber (1870), Henriku Ničmanu (1876), Mariji Zebisch (1896) in slednjič leta 1905 sedanjemu lastniku Josipu Petkosigu, trgovcu z manufakturnim blagom.

Hiša je videti v veliki sliki mesta Ljubljane v Slavi vojvodine Kranjske kot druga v vrsti

Nalivi in neurja

Maribor, 27. maja 1929.

V soboto, 25. maja popoldne okoli 4 se je na meji med župnijami Sv. Jakob v Slov. goricah, St. Ilj, Marija Snežna-Jarenina nenadoma utrgal oblak in voda je tekla z neba, kakor bi iz škafa lival. V trenutku so bile doline polne vode in zemlje, ki so jo valovi odnašali s hribov. Najhuje je divjal vihar z nepopisno težkim nalivom na Hlapju, Zgornjem in Malem dolu, Počeniku, Srebotju v župniji Sv. Jakoba. Naliv je odnesel s strmin ponekod vso zemljo z njiv in vrtov s posevki vred. Travniki v dolinah, ki vodijo od severa proti Sv. Jakobu s krasno travo, so vsi debelo obloženi z zemljo, tako da je letošnje seno popolnoma uničeno. Celotni krompir z zrahljano prstjo vred je naliv odnesel z mnogih njiv, ravno tako tudi koruzo in druge posevke.

Velika škoda je tudi na ozimnem žitu, posebno na rži. Med nalivom, ki je trajal skoro eno uro, je padala tudi debela toča, ki je ponekod zbila v tla posebno rž in je napravila v vinogradih velikih škod. Največja pa je vsekakor škoda na travnikih in njivah. Zemlje in druge prinesene robe leži v dolinah na travnikih tako na debelo, da bo treba več dni dela, če hočejo posestniki spraviti te stvari iz travnikov in da bo mogla vsaj otava malo rasti.

Občine so se takoj obrnile na okrajno glavarstvo vel. župana, davč. upravo in obl. odbor, da se škoda prečeni in potrebno ukrepe v pomoč prizadejim. — Tudi Pesnica je izstopila in poblatila travnike.

Zgodaj je letos narava začela z neurji. Škoda je za našega kmeta tem hujša, ker letos ni pričakovati v vinogradih radi zimске pozebe skoro nobenih dohodkov, ali pa le malo. Poleg tega letos tudi ne bo sadja, tako, da ni izgleda na kake dohodke. Če uniči neurje še seno in posevke, kaj naj ubogi kmet in viničar začne?

Begunje, 26. maja.

Dne 25. maja okoli 1 popoldne je padala toča kakih deset minut v Begunjah in okolici. Naredila je precej škodo na sadju in polju.

Sv. Miklavž pri Ormežu, 26. maja.

Včeraj popoldne krog tréh se je nebo razsrdilo. Nad okolico so priplaval črni oblaki. V daljavi je votlo zabobnelo. Prihrumel je vihar in vsul se je dež. Najprej so padale redke, debele kaplje, potem je zarožljala po oknih toča, ki je naletaval kakih deset minut, nato pa je začelo liti ko iz škafa. Tako je deževalo dobro uro. Potoki so se v nekaj trenutkih napolnili in voda se je razlila po polju in travnikih. Brez škode burja ni šla mimo. Toča je klestila mlado trsje, sadno drevje in zelenjad. Silni dež pa je zbil v tla žito in travo. Ponekod se je nabralo toliko vode, da je travo popolnoma zakrila.

Ljubljana, 27. maja.

Lepo vreme je vladalo v Ljubljani v nedeljo popoldne. Tega so bili najbolj veseli »Mirijanci«, ki so odpirali svoje novo kopališče. Komaj pa je slovesnost dobro minila, že se je v prvih popoldenskih urah vsula gosta ploha, ki pa je trajala le nekaj minut. Proti večeru se je vreme nekoliko pomirilo, dokler ni nastala ob 9.30 pravcata nevihta. Dvajset minut je lilo, kot iz škafa, med to gosto ploho pa je padala tudi toča. Ob 10.10 je nevihta pojenjala in kmalu je prenehala tudi rositi. Kako gosta je bila ploha, priča že to, da je v tem kratkem času padlo skoraj 12 mm padavin. Toča in nevihta nista povzročili v Ljubljani in okolici nobene pomembnejše škode, ker je sadno drevje že odvetelo.

Udruženje rezervnih oficirjev v Ljubljani

V nedeljo ob 10 dopoldne so se zbrali v »Dvorcu« rezervni oficirji iz Ljubljane in dežele, da se osnuje nov odbor Uprave ljubljanskega pododpora »Udruženja rezervnih oficirja i ratnika« v popolnem sporazumu z osrednjo upravo v Belgradu.

Na zborovanju je bil navzoč sam predsednik Udruženja, gospod polkovnik Radosavljevič, ki je imel velepomemben patriotičen nagovor, v katerem je poudarjal velik pomen enotne, popolnoma nestrankarske in trdno sklenjene organizacije rezervnih oficirjev za našo državo. Udruženje rezervnih oficirjev, tesno sklenjenih okoli kralja v neomajni zvestosti ter ljubezni do domovine, se ne bo samo uspešno prizadevalo za pravice in potrebe svojih članov, ampak bo tudi trdna obramba časti in ugleda naše države, kakor tudi važen faktor njenega kulturnega napredka. Govor gospoda predsednika je bil od navzočih sprejet z velikim odobravanjem, nakar se je v spontanem navdušenju vzkliknilo trkrat »Živio« Njegovemu Veličanstvu, kateremu se je odposlala brzojavka popolne vdanosti in zvestobe. Brzojavka se je odposlala tudi gospodu ministru vojne. — Nato je povedal nekoliko prisrčnih besed gospod profesor Jovanovič, istotako od Osrednje uprave, nakar se je razpravljalo o najvažnejših vprašanjih rezervnih oficirjev naše države, kakor o vstetju vojnih let v napredovanje in penzijo ter drugih nučnih problemih, ki se bodo po strumni organizaciji ugodno rešili. Nato se je izvolil nov odbor in se je tako spor, kateri je obstojal med Osrednjim vodstvom in bivšo upravo, popolnoma likvidiral ter zagotovil nemoten napredek, razširjenje in okrepitev te tako važne patriotične organizacije.

Novi odbor je sestavljen iz sledečih gg.: dr. Žitko, Kos, Velkovrh, dr. Kurbus, Grobelnik, Strukelj, Sir, Pristovšek, Fabiani, Bregant, Sparhakl, Ilesič in Viktor Schweiger.

Kar se tiče polemike »Slovenskega Naroda« z dne 27. maja t. l. proti novemu odboru, je brez vsake stvarne podlage, ker 26. t. m. v soglasju s Centralnim odborom Udruženja izvoljeni novi odbor ni nobena »tretja organizacija slovenskih rezervnih oficirjev«, kakor hoče »Slovenski narod«, marveč je edina zakonita, od Centrale priznana in pravilno obstoječa organizacija Udruženja rezervnih oficirjev naše države v Ljubljani, ki je kakor ona v Mariboru sestavni del državnega udruženja, dočim je stari odbor absolutno likvidiran, neka »Zveza rezervnih oficirjev v Ljubljani« pa je samo privatna zadeva nekaterih gospodov, ki za Udruženje ne obstoja. S tem je stvar končana in pričakujemo, da bo taka polemika, kakor je v »Narodu«, ker škoduje ugledu naše države v inozemstvu, ki mora dobiti vtis, kakor da se slovenski rezervni oficirji separirajo od ostalih v državi, enkrat za vselej prenehala.

Gospode rezervni oficirji se od Centrale in njenega edinega novega pododpora v Ljubljani vabijo, da se čimprej njej prijavijo.

Osebnosti

★ Duhovske vesti. Umeščen je bil dne 25. maja na podjelno mu župniji Sv. Trojica v Tržišču Karel Supin, doslej župni upravitelj v Gorenjem Logatcu. — Za ekskurendo-upravitelja župnije Duplje je bil imenovan Jožef Hartman, župnik v Križah. — Za vikarja v Kranju je bil imenovan Pavel Simončič, kaplan v Kranju; za II. kaplana v Kranju pa je nameščen duhovnik dr. Jože Pogarčnik.

★ Poročil se je v ponedeljek v župni cerkvi v Višnji gori g. Franc Vozel z gđ. Jožefo Skubičev. Ženin je že 13 let član višnjorskega Orla ter je bil 3 leta njegov načelnik in sedaj 4 leta predsednik, je obenem načelnik nadzorstva Kmetijske zadruge in občinski odbornik občine

kaj zasije v zelenju. Mevla! Mevla! kličem šepetaje, pa se nihče ne odzove. Nočne sence se igrajo z mesecem v murvah. Neki glas je jeknil skozi noč, a jaz še čakam. Potem so zapeli petelini in sem se vzdramil. Osamelec, sem si rekel, kdor ti je plevla v dušo nasejal in ti življenje prazno napravil, naj bo na tem in onem svetu preklet!

Jutro je prišlo, razdanilo se je, a jaz še vedno sedim v svojem skrivališču. Nekdo trka na vrata, a jaz ne verjamem lastnim usesom.

»Kdo trka?« vpijem ko iz spanja in grem proti konjskim hlevom. Odpiram vrata, pa ne vidim nikogar. Drobnost pisemce mi leži ob nogah:

»Dragec moj, vse sem mamici povedala, a ona je samo jokala. 'Naj ti Bog pomaga', mi je rekla, 'in oče naj nič ne zve o tem. Zvečer, ko bo on v mestu, bodi na vratih!«

Teta Zarifhanuma me je brati in pisati naučila. Tudi ona te pozdravlja. Pravi, da te je nedavno v mestu videla. Oče je slab in nas vse enako muči. Niti slišati noče zate. Kaj, da bi s Turki razgovarjal v lastni hiši, pravi. A jaz pogosto, pogosto jokam, ko v sobi vezem in mi je strašno težko. Do snidenja, dragec moj!« — (Iz srbsčine prevel T. Potokar.)

Draga. Tudi nevesta je Orlica, načelnica višnjegorskih Orlic in 6 let načelnica trebanjske orliške srenje. Za starešino in pričo pri poroki je bil g. Jožef Erjavce, župan in Dragi Mlademu paru želimo veliko sreče!

★ Poročila sta se v Ljubljani dne 26. t. m. g. Franjo Benedičič, zlatar z gd. Berto Kern iz Škofje Loke. — Kot prič sta bila gospoda Adolf Kern, tovarnar v Kranju in Joško Batič, trgovec v Ljubljani.

★ Iz železniške službe. Premeščeni so uradniki II. kat. 3. skup. Pavlovčič Franc, komerc. uradnik, Rakek, v Maribor gl. kol.; Uršič Fr., komerc. uradnik, Jesenice, na Rakek; Pretnar Blaž, komerc. uradnik, Ljubljana gor. kol., v prom. komerc. oddeljenju; 4. skup.: Zalesjak Stanislav, komerc. uradnik, Maribor gl. kol., na Jesenice; Janežič Dragotin, prom. uradnik, Ormož, v Zagorje; 5. skup.: Peterl Franc, prom. uradnik, Zagorje, v Zidani most; uradniki III. kategorije 3. skup.: Srakar Josip, prom. uradnik, Slovenjgradec, v Ponikvo; Kolar Franc, prom. uradnik, Ponikva, v Slovenj gradec; Koželj Janko, šef Bubenjari, za šefa Mestince; Iv. Meze, prom. uradnik, Škofljica, v Zidani most; Jug Miroslav, komerc. uradnik, Čakovce, v Celje; 4. skup.: Šepič Ivan, nadzornik signalov, signalna sekcija Ljubljana, v Vinkovce, dir. Subotica; Bregant Slavko, pom. uradnik, Litija, v Sv. Lovrenc na Pohorju.

Ostale vesti

† Župnik Alojzij Jarec. V nedeljo 26. t. m. ob 9 zvečer je bil poklican po večno plačilo g. župnik iz Hotedršice Alojzij Jarec. — Rajni je bil rojen v Ajdovcu 4. junija 1870., v mašnika posvečen 25. julija 1895, nameščen kot kaplan v Mežliki 1896, kjer je služboval tri leta. Bil je kaplan v Gorjah, Železnikih, Slavini do leta 1904., ko je bil nameščen za župnika v Hotedršici 11. 8. 1904. V Hotedršici je bil kot župnik skoro 25 let. Naj počiva v miru!

★ Slovenska Straža v Ljubljani bo imela letno veliko skupščino z običajnim sporedom dne 16. junija ob 10 v Beli dvorani hotela »Union«.

★ Smrt zavedne koroške Slovenke. Iz Dobrčevsi. Tukaj se je vršil 21. t. m. pogreb pokojne gospe Hele Škof, roj. Toplič iz splošno znane in spoštovane rodbine Škofov, ki je umrla v 74. letu starosti. Vzgojila je tri sinove, v strogo narodnozavednem duhu, kakor je bila tudi sama vsikdar odločna za slovensko stvar. Pretrpela je hude čase ob pohodih Volkswahrovcev in po plebičnem času, ko so jo venomer šikanirali. Eden izmed sinov je moral pred nasilnostjo raznih fanatičnih organizacij bežati po končanem neugodnem plebičnu in je sedaj postajal načelnik v jugoslovanski službi. Pogreba se je udeležilo veliko ljudstva iz Spodnje Koroške. Naj počiva v miru v domači zemlji, katero je toliko ljubila!

★ Nesreča šolarja. Iz Zagorja, 26. maja. V popoldne okrog druge ure je prišel pod voz voznika Jelšovarja učenec zagorske šole tretjega razreda Pustotnik. Voz mu je šel čez nogo in mu je precej poškodoval. Zlasti sta poškodovana dva prsta, ki jih bo siromatek brižas izgubil. Voznik je znan kot previden voznik, vendar nesreča se lahko tudi najsiromatejšemu pripeti.

★ Zrebanje drž. loterije v prid Slomškove sirotišnice se je prelazilo na 24. avgusta t. l. — Šolske sestre v Apačah.

★ Kolkovna prostost pokojniškega zavarovanja nameščenec. Nekateri uradi zahtevajo, da plačujejo člani Pokojniškega zavoda za nameščenec v Ljubljani kolke za razne vloge, listine in potrdila. Zato opozarjamo, da so po § 87 zakona o pokojniškem zavarovanju nameščenec vse obvezave in listine, potrebne za osnovo in ureditev pravnih razmer med Pokojniškim zavodom in njegovimi člani (službodajalci in nameščenec) proste kolkovine in neposrednih pristojbin. To kolkovno prostost je minister za finance z odločbo z dne 22. oktobra 1928, št. 89.850, objavljeno v »Službenih novinah« z dne 10. novembra 1928, št. 263/LXXXVI in v »Uradnem listu Ljubljanske in mariborske oblasti« z dne 22. novembra 1928, št. 371/110, potrdil. Zato ni treba kolkovati prošnje za rente, odpravnine ali povračila premij, zdravniških spričeval, potrdil, da je bivši zavarovanec že najmanj 6 mesecev brez opravila, zavezanega pokojniškega zavarovanja, rojstnih, poročnih in mrtvaških listov, potrdil o skupnem življenju v zakonu, potrdil o življenju ali vdovstvu, pobotnic o prejemu zavarovalnih dajatev, prijav ali odjav v zavarovanje, prizivov zoper zavarovalne odloke in sploh vseh dopisov v zadevi pokojniškega zavarovanja nameščenec.

★ Lov občine Gorenje polje pri Novem mestu se bo oddal v zakup na javni dražbi za dobo od 1. avgusta 1929 do 31. maja 1935 dne 15. julija t. l. ob 11 v poslopju okrajnega glavarstva v Novem mestu (soba št. 20). Dražbeni in zakupni pogoji so interesantom razgrnjeni na vpogled med uradnimi urami v sobi št. 17.

★ Odpoved nesrečne žene. Ta krasna povest je izšla pred desetiimi meseci, a je že skoraj popolnoma razprodana. Na razpolago je samo še okrog 300 izvodov. Kdor je še nima, naj si jo nemudoma naroči, da ne bo prepozno. Stane samo 12 Din (brez pošt.) in se dobi v Ljubljani (Jugoslovanska knjigarna in Nova založba) v Mariboru (tobe Cirilovi prodajalni) in v Celju (Slomškova tiskovna družba).

★ Orlovčič Milan iz Novoseljana išče svojega brata Stojana, ki se nahaja baže v Ljubljani. Kdor bi kaj vedel o njem, naj javi na naslov: Milan Orlovčič Novoseljan pri Bjelovarju.

★ »Schulz Universal« tehnika Vam daje točno težo in s tem zavaruje Vaš zaslužek do zadnje pare. Zahtevajte brezobvezno ponudbo ali poset zastopnika. Jugo Schulz, d. z. o. z., Ljubljana.

★ Pri motenjih v želodcu in črevih, bolečinah v trebuhu, razdraženosti, nervoznosti, omotici, težkem snu, splošnem slabopocutju, zmanjšani moči za delo se doseže olajšanje z dnevno čašo naravne »Franz-Josef« grenčice. Sloviti zdravniki hvalijo izborni lekovitost, ki jo nudi »Franz-Josef« voda v svoji lastnosti kot milo odvajajoče sredstvo posebno polnokrvnim, korpujantim ljudem, trpečim na protinu in hemeroidih. Dobiva se v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Ljubljana

Nočna služba lekarn.

Nocoj vršijo nočno službo lekarn: Baho-vec na Kongresnem trgu, Ustar na Sv. Petra cesti in Hočevar v Šiški.

★ Veliko romanje na Rakovniku. V soboto in nedeljo se je vršilo v salezijanskem zavodu na Rakovniku veliko ljudsko romanje na čast Mariji Pomocnici. Ljudstvo je prišlo prav iz vseh slovenskih krajev, celo iz ljutomerske okolice jih je prišlo mnogo. V soboto zvečer se je vršila slovesna procesija do lurske kapelice. Svetišče je bilo krasno razsvetljeno. Cerkevne pobožnosti so trajale do polnoči, pričele pa so se zopet v nedeljo na vse zgodaj. Verniki so v množicah pristopali k mizi božji. Ob desetih dopoldne je govoril v cerkvi prevz. škof dr. Srebrnič, ki je opravil tudi pontifikalno mašo, spremljano s petjem in orkestrom. Popoldne se je vršilo v cerkvi in na prostem veliko romarsko zborovanje. V cerkvi je govoril p. Ramšak, na prostem pa salezijanec Jože Meze. Slovesno procesijo s kipom Matere božje je vodil škof dr. Srebrnič. Priposiljevali so gledalci vred nad 15.000 oseb. Pozno zvečer so se šele pričeli romarji razhajati.

★ Otvoritev kopalnice »Ilirije«. V nedeljo ob pol 11 dopoldne se je vršila ob lepem vremenu slovesna otvoritev novo zgrajene kopalnice na Celovski cesti. Izšerno poročilo o tem je prinesel že »Slovenski list«. Otvoritvi je prisostvovalo okrog 2000 oseb. Med udeleženci smo opazili divizijskega generala Savo Tripkoviča, zastopnika velikega župana vladnega svetnika dr. Andrejko, zastopnika oblastnega komisarja dr. Kovačiča, župana dr. Puca, ki je kumoval krstu kopalnice, časno dvorno damo Franjo Tavčarjevo in druge odlične zastopnike. Otvoritveni govor je imel predsednik »Ilirije« g. dr. Milan Dular, ki je prečital koncem govora tudi troje udanostnih brzjav. Nj. Vel. kralju. Nj. Vel. kraljici in ministru narodnega zdravlja dr. Drinkoviču. Govoril je še župan dr. Puca, ki je izvršil krst kopalnice in starešina »Ilirije« dr. Berce. Zaključek slavnosti so tvorile razne plavalne točke, kakor skoki, stafetne tekme v bazenu in igre z žogo v vodi. Kopalnice ima 900 kvadratnih metrov in je do 4 in pol m globoko. Opremljeno je zelo moderno ter ima čistilne in filtrske naprave. Na razpolago so številne kabine, omariče, solnčališča, tople prihe, restavracija, kavarna in brivnica. Z novim kopalščem je Ljubljana zelo mnogo pridobila, ker je kopalnice po nizki ceni dostopno javnosti.

★ Vabila kotvoritvi IX. mednarodnega vzorčnega velesejma so razposlana. Če komu gospode vabilo pomotoma ni bilo dostavljeno, naproša velesejska uprava, da ga reklamira v velesejski pisarni.

★ Sprejem 120 gojencev v pomorsko-zrakoplovno podoficirsko šolo vojne mornarice v Divuljah. Na magistratu je javno razglašen natečaj, iz katerega so podrobno razvidni pogoji za sprejem v to šolo. Eventuelna pojasnila daje tudi mestni vojaški urad na Ambroževem trgu šte. 7.

★ Pomoč pogorelcem v Kočevski Reki. Z ozirom na veliko požarno nesrečo v Kočevski Reki sprejema dobrovoljne darove v Ljubljani mestni magistrat (blagajna). Boda je velika, pri-skočite pogorelcem na pomoč!

★ Krajinski odbor Rdečega križa za mesto Ljubljana bo priredil v nedeljo, dne 2. junija t. l., nabiralni dan. V ta namen bo igrala godba Dravske divizije v nedeljo dopoldne v Zvezdi na promenadnem koncertu, kjer se bodo pobirali prostovoljni prispevki. Krajinski odbor smotrno razvija svoj program v dobrobit našega ljudstva. Samaritanski tečajji, higijenska predavanja, akcija za gladujoče, podporni akcija brezstanovalec v zimski dobi t. l. d. so dela, ki jih je vršil odbor. Najnovejša akcija Rdečega križa pa je ferijalna kolonija v Poljanski dolini, kamor odpošlje odbor primerno število ljubljanskih otrok. Razumljivo je, da je vse to delo v zvezi z velikimi stroški. Občinstvo vljudno naprošamo, da ostane Rdečemu križu naklonjeno in ga gmočno podpira po vsej svoji moči.

★ Pregled in žigosanje mer in merilnih priprav v ljubljanski občini. Mestni magistrat opozarja ljubljanske trgovce in obrtnike, da se vrši od 1. junija dalje po alfabetskem redu kontrola mer in merilnih priprav v ljubljanski občini. Vse podrobnosti so razvidne iz razglaš, ki je nabit na občinski deski in ki vsebuje tudi alfabetični vrstni red, v katerem se morajo posamezne stranke prijaviti z merami vred pri kontroli mer in dragocenih kovin, Pred Prulami 17. — Interesenti naj v lastnem interesu natančno prouče ta razglas, ker se bo proti nim, ki ne bodo pravočasno poskrbeli za preizkus in žigosanje merilnih priprav, postopalo po § 33 zakona o merah.

★ Kolesar se zadela v mater z otroškim vozičkom. Prav težko nezgoda je povzročila včeraj ob 3 popoldne na Marjinem trgu neki nepreviden mlad kolesar. S kolesom se je zadela v gospo Z., ki je peljala pred seboj otroški voziček, v katerem je ležal njen otrok. Sunek je bil tako močan, da so se prevrnili vsi trije, kolesar, gospa in voziček z otrokom. Najtežje poškodbe je dobila mlada gospa. Kolo jo je namreč zadelo v členek leve noge, kar ji je povzročilo podkožno krvavitev in ji je noga vsa otekla. Morala je iskati zdravniško pomoč. Otroku se k sreči ni pripetilo ničesar, kot da se je pri padcu malo potolkel in oprasnil po kolenih. Kolesar je dobil le lažje poškodbe na nogah. Ker ni imel pri sebi nobene legitimacije, ga je stražnik odvedel na stražnico, kjer so ga po ugotovitvi identitete izpustili.

★ Avto podrl starčka. Včeraj dopoldne med 9 in 10 dopoldne se je pripetila na Starem trgu pred Trdinovo trgovino resnejša nezgoda. Mesto pred to trgovino je vobče zelo nevarno in se tam pogosto pripetijo razne prometne nesreče. 62 letni starček, mestni revež Martin Štukelj, stanujoč na Karlovski cesti 4, je šel dopoldne tam mimo. Nasproti mu je privozil neki osebni avto ter starčka pahnil v prsi. Starček je obležen nezavesten. Rešilni avto je štuklja prepeljal v bolnišnico. Tam so ugotovili, da je dobil starček pri sunku težke notranje poškodbe.

★ Nevaren padeč z voza. Včeraj dopoldne je peljal po Kongresnem trgu z vozom 21 letni Alojzij Gošte, hlapec pri Kodeli na Rijski cesti. Goštetu je postalo na vozu slabo. Padel je z voza na betonski tlak, k sreči pa je dobil le manjše poškodbe. Poklican je bil rešilni avto, ki je Gošteta prepeljal v bolnišnico. Hiš od Trance po Ljubljanskemu bregu nazvgor; tedaj ima še le dve nadstropji, v vsakem nadstropju pet oken. Srednje okno je spremenjeno v steklena vrata, ki drže na železno purgolo pred njimi. Tretje nadstropje se je nadvadilo hiši še le v 18. stoletju.

★ FILZ KLOBUKE, damske in moške, ko-mično čistil in lika tovarna JOS. REICH. Izoršitev o 24 urah.

Maribor

★ Predsednik centralnega odbora Zveze rezervnih častnikov in bojnikov, polkovnik Milan Radosavljevič je včeraj popoldne prispeal z brzovlakom v Maribor. Na kolodvoru so ga sprejeli zastopniki tukajšnjega pododbora Zveze rezervnih častnikov in bojnikov, na katerem je predsednik Milan Radosavljevič poročal o tekočih društvenih zadevah.

★ Mariborska porota. Za poletno zasedanje, ki se prične 3. junija, se je razpisala razprava še proti Francu Vršču radi hudodelstva uboja.

★ Če si duhaprisoten. Pri takih zvani »rumske carinarin« pri Hrastniku je v nedeljo večja družba iz Maribora, v kateri so se nahajali tudi oblastni zdravstveni inšpektor dr. Dernovšek, višji mestni zdravnik dr. Wankmüller in notar dr. Šorli, lovila ribe. V trenutku je raz skalovja v bližini planil proti družbi modras, ki ga je pa s hladnokrvnostjo prestregel in pobil na tla višji mestni zdravnik dr. Alfonz Wankmüller. Mariborski ribiči se v interesu lastne varnosti opozarjajo, da se v skalovju v obližju omenjenega mesta skriva veliko število modrasov, gadov in drugih kač.

★ Glede cerkvenih roparjev, ki so jih pred nedavnim zalotili fin. stražniki pri prehodu čez mejo in ki so našli pri njih razbite dele monštranc, kelihov in drugih dragocenosti, se je ugotovilo, da gre za znane cerkvene roparje iz Innsbrucka, ki se bodo izročili avstrijskim oblastem.

★ Prijatelji jahaškega športa se opozarjajo, da se vrši odslej redni pouk v jahanju vsako jutro ob 6 in zvečer ob 18 v jahalnici v Cvetlični ulici.

★ V zadevi gradnje novega kopalnice v Mariboru se je vršila v soboto popoldne na magistratu važna anketa, ki so se je med drugim udeležili predsednik OUZD v Ljubljani M. Krek, tajnik Delavske zbornice F. Uratnik, podžupan dr. Lipold, ing. Jelenec in Andrej Semečič za JSZ. Anketa, ki ji je predsedoval župan dr. Juvan, je bila zgolj informativnega značaja. Občina pri gradnji ne bo sodelovala, ker nima potrebnih denarnih sredstev na razpolago in ker bi odpadla od odobrenega proračuna za gradnjo kopalnice kvečjemu dva milijona dinarjev. Potemtakem bosta postavila novo kopalnice OUZD v Ljubljani ter Delavske zbornice; kopalnice se seveda ne bo moglo graditi v takem obsegu kakor je bilo prvotno zamišljeno.

★ Vrh mesnega stolpa na Slomškovem trgu je splezal včeraj jutraj A. Lenart, uslužben pri elektrotehniku K. Pirchu, lastniku trdnice za montiranje strelkovodov. Popravilji so namreč strelkovod. Lenart se je vzel z verjetno spretnostjo na vrh križa, da se je križ pri tem zazibal in da so se med množico, ki je spodaj na trgu opazovala kretanje drznega plezalca, čuli vzkliki strahu za plezalečvo življenje. Smeli plezalec pa se je oprijel vrha križne osi z desnico, levico ob bok, nato pa je položil požlačen zvezdov vrh križa, da so ga spodaj v tej pozi ujeli na fotografsko ploščo.

★ Iz mestne zastavljavnice. 12. junija t. l. se dražbeno prodajo zastavljani predmeti in sicer od afektov št. 2612 do 4211, od dragocenosti št. 12.263 do 14.339, če se najkasneje do 8. junija t. l. ali dvignejo ali na podaljšajo.

★ Z delovnega trga. Delo dobijo pri tukajšnji Borzi dela: 3 žagarji, 10 hlapcev, 1 podkovski kovač, 1 lesostrugar, 1 pečar, 11 delavcev za opekarno, 2 čevljarja, 3 sodarji, 2 mizarja, 2 krojača, več vajencev (sodarske, kovaške, čevljarške, mizarške, pekarske, koflarske in fotografske obrti). 15 kmečkih dekel, 1 kmečka gospodinja, 12 kuharic, 16 služkinj, 2 sobarici, 1 plačilna natakarica, 2 blagovničarki, 1 nadzorovalka za tovarno perila, 7 šivilj, 2 postrežnici, 2 otroški vrtarici in 3 šiviljske vajenke. — Iskale pa so dela v času od 19. do 25. maja 104 osebe, službenih mest je bilo prostih, delo je dobilo 58 oseb, odpotovalo jih je 20, odpadlo pa 9.

★ Ljudski oder. Drevi ob 20 na Koroški cesti 1 članski sestanek. Predmet razprave: Kritika uprizaritve Hasanaginice. Za članstvo udeležba obvezna. — Predsednik.

★ Sprejem »Hlahola Vinohradskega« se vrši jutri ob 15 na glavnem kolodvoru. Občinstvo ima prost vstop na peron in naj se predčasno zbere na peronu. Gostom v pozdrav zapoje najprej pevski zbori mariborskih društev, nakar zapoje »Hlahola«. Tudi se vabi občinstvo, da se udeleži prijateljskega večera, ki se vrši po koncertu na galeriji unionske dvorane. Protektorat nad koncertom je prevzela mestna občina. — Za delavce in diake so znižane vstopnice za stojalca na 3 Din. Delavci dobe vstopnice v čitalnici in knjižnici Delavske zbornice.

★ Orlice imajo na Telovo ob 6 v Alojzijeve cerkvi skupno sv. obhajilo. Udeležba za vse članice tukajšnjega orliškega krožka obvezna.

★ Stranpota 12 letnega potepa. Prišel je 12 letni Franc J. iz Ruš v Maribor ter si najel sobo v hotelu Kosovo. V noči od nedelje na ponedeljek pa se je splazil v sobo Julije R., sobarice v omenjenem hotelu ter izvele iz omare devet stotakov, ki jih je skril pod kamizolo. Brez sledu je izginil. Iztaknili pa so mladega potepa, ki je prejšnjo noč prenočeval pri Špatzku, v prvem razredu unionskega kina ter nazaj pri njem še 875.55 Din in pa novo flobertovko. Polepin vodi precej klativiteško življenje in se je tudi v Rušah na sličan način uveljavljal. Pravi, da ne zdrži doma radi družinskih razmer. Taka je storija o 12 letnem Francu iz Ruš; potep in grešnik ali žrtve slabih družinskih razmer?

★ Ne nasedajte! Po mariborski okolici mrgoli vse polno tujih agentov, ki vsiljujejo ljudem srečke raznih tujih trvd. Zlasti se pojavljajo ti agenti na Pohorju ter Kozjem in so že veliko strank ohranili za cele življe. Cim se pokazejo taki agenti, prijavite jih tako bližnji orožniki postaji ali pa županstvu.

★ Smrtna kosa. Umrla sta: Ivan Zwilag, vrtinar in posestnik v Samostanski ulici 11, star 60 let. Pogreb danes ob 15 iz hiše žalosti na mestno pokopališče v Pobrežju. — Jožef Klajzer, ključavničar drž. žel. v p., star 60 let. Pogreb jutri ob 17 iz mrtvašnice na mestnem pokopališču v Pobrežju.

★ Nezgoda. 35 letni delavec v tovarni za dušik v Rušah Jožef Kos je pred Urbasovo gostilno v Selnici ob Dravi tako nesrečno padel s kolesa, da je pri tem dobil težke poškodbe na glavi. Prepeljali so ga v bolnišnico.

Celje

★ Koncert Akademskega pevskega zbora, ki se bo vršil prihodnjo nedeljo ob 4 popoldne v Celjskem domu, ne bo le nudil prvorazrednega glasbenega užitka prijateljem glasbe in petja, temveč more ob primernem vpoštevanju s strani glasbenih pedagogov, pevovodij in organizator postati važen mejnik v glasbeni kulturi celjskega okrožja. Zato naj bi se ga ti krogi s svojimi pevci tudi polnostevilno udeležili. Saj je moderna slovenska pesem, kakor tudi vsebinsko bogata in formalno visoko stoječa, baš pri nas še pastorka glasbene vzgoje. Zunanji posetniki koncerta naj si vstopnice pri-

smeno rezervirajo pri Slomškovi tiskovni drugi ali pa v knjigarni Gorican in Leskovšek.

★ Smrtna nezgoda na železnici. 37 letna Marija Čepuš, doma iz občine Marija Gradec, pa že od svojega šestega leta zaposlena pri posestniku Videc Mihi na Svetini, je hotela v nedeljo 26. maja ob 10 dopoldne prekoračiti Savinjo preko drugega železniškega mostu. Most seveda ni niti najmanj primeren za pasažo. Čepuš morda tega tudi vedela ni in tako je postala žrtev osebnega vlaka, ki je baš tisti hip privozil od Laškega proti Celju. Strojovodja je — kakor običajno — dal pred mostom znamenje s sireno, Čepuše pa je znamenje tudi slišala in začela teči, toda bilo je prepozno in stroj vlaka jo je zagrabil še na mostu ter vlekel še kakih pet korakov od mostu po nasipu. Tam so Čepuše našli v strašno razmesarjenem stanju. Lobanja ji je bila dobesedno razdrobljena, možgani so ležali nekoliko stran od lobanje. Poklicani okrožni zdravnik dr. Hočevar je seveda mogel ugotoviti le smrt, ki je morala nastopiti trenutno. Tragično preminula je sestra železniškega čuvaja Ivana Čepuše in posestnice Terezije Režek, katere dva sta tudi takoj po obvestilu odredila, da je bilo truplo prepeljano na celjsko okoliško pokopališče.

★ Gostovanje mariborske operete. V nedeljo je v tukajšnjem gledališču gostovala mariborska opereta in sicer popoldne z »Grofom Luksemburškim«, zvečer pa s »Poljsko krvjco«. Z zadoščanjem smo mogli ugotoviti, da opereta ni vzbudila v celjski javnosti posebnega zanimanja in da sta bili obe predstavi srednje do dobro zasedeni. Mislimo, da je tako prav. Na pravem gledališču tako revno Celje pač ni poklicano, da proti dragi okoldnini goji mariborsko opereto, o katere kvalitetah bi se dalo mnogo govoriti. Poudarjamo, da priznavamo v polni meri trud in ambicioznost nastopajočega ansambla, da pa ne moremo odpustiti vodstvu gledališča in Dramatičnemu društvu v Celju, ki take predstave v Celju aranžirata.

★ Hmeljarji! Mrčes se že pojavlja na hmelju. Ugonobite ga najsigurneje z kvasijo raztopino. Točno navodilo za pripravo te raztopine, kvasija les in mazilno milo dobite stalno v drogeriji »Sanitas« v Celju.

★ Gostilničarjem priporočamo, da si zigosajo steklenice sami. Jedkovica za pisanje na steklo se dobi v drogeriji »Sanitas« v Celju.

Sport

★ Lahkoatletski meeting S. K. Ilirije. Lahkoatletska sekcija S. K. Ilirije priredi na praznik, 30. t. m. svoj prvi letošnji meeting. Meeting je propagandnega značaja in ima v prvi vrsti namen, dvigniti zanimanje za to lepo panogo sporta, ki igra drugje veliko vlogo, pri nas pa je še precej zanemarjena. Startali bodo poleg številnih domačih se atletih iz Zagreba, tako, da bo boj v vseh disciplinah oster in napet. Podrobnosti objavimo v prihodnji številki.

★ Službeno iz LNP. Prihodnja redna seja poslovnega odbora se vrši danes, v torek ob 20.30 v kavarni »Evropa«. — Tajnik II.

★ S. K. Ilirija, nogometna sekcija. Sestanek in trening juniorskega moštva, ki igra na praznik 30. t. m. v Celovcu, danes, v torek ob 18.30 na igrišču ob vsakem vremenu. Vsi in točno! — Old boys igrajo 2. junija v Sevnici s tamošnjim S. K. Sevnica. Sestanek in trening moštva jutri, v sredo ob 18.30 ob vsakem vremenu. — Danes, v torek strogo obvezen trening skupine I (l. moštvo in rezerva). — Načelnik.

Nedeljski sportni dogodki.

Nameravani pokalni turnir LNP je bil v zadnjem hipu odpovedan. Mesto tega se je vršila prijateljska tekma Ilirija : Slovan, ki je končala z 4 : 2 (3 : 0) za Ilirijo. Tekma je bila vseskozi živahna in polna lepih momentov. Ugajal je zlasti notranji trio Ilirije. Tudi Cirovič je svojo napadalno vrsto dobro vodil. To izrazito borbeno moštvo je počelo v zadnjem času z lepo kombinacijsko igro. Za razvoj našega sporta je nujna potreba, da potom prijateljskih srečanj klubi po končani prvenstveni sezoni ostanejo v formi. To zlasti še, ako se nudi dober sport kot je bil v nedeljo. Poleg te tekme sta se vršili še dve prvenstveni 1 b in II. razreda. Igra Svoboda : Krakov je končala z 3 : 0, predtekma rezerv pa z 10 : 0. Druga razredna tekma — profesionalno — Natak : Grafika je končala z 1 : 1 neodločeno.

Največje zanimanje je vladalo za hazeno tekmo Mura : Ilirija, ki je končala z 12 : 2 za Muro. Družina Ilirija je po predvedeni igri docela nezadovoljna podlegla. Krivdo na porazu nosi izredno slaba vratarica. Zmago je pa v korist Mure odločila izborna vratarica Cimpermanova. Premoči Ilirije dokazuje razmerje kotov, ki je 23 : 4 za Ilirijo.

V Mariboru so se vršile na Teznu velike mednarodne motorne dirke. Prireditelj je v celoti dobro uspeš. Največ mest so odnesli Gradčani, posebno se je odlikoval Sorger.

V Zagrebu se je vršila derby tekma Gradjanski : Hašk. Zmagali so purgerji z 4 : 1, vendar pa ostane prvenstvo Zagreba Hašku vsled boljše goal difference. Proti Primorju bo v Ljubljani v nedeljo nastopil Gradjanski.

Teniško prvenstvo Slovenije si je z zmago nad dosedanjim prvkom Leirerjem osvojil Hitzel. Prvenstvo Zagreba pa Friedrich z zmago nad Šaferjem.

SUNEK S KROGLO 17.71 m?

Fantastična je vest, ki prihaja v Evropo, iz Amerike seveda. V Empire v državi Kansas je sunil šele 17 letni dijak Elwin kroglo 58 čevljev in 1 1/2 cole daleč. Prestavili smo to dolžino v našo mero in smo dobili 17.71 m. Seveda moramo prevzeti ameriško vest z največjim dvomom. Pred vojsko je imel rekord v sunku krogle Amerikane Ralph Rose s 15.54 m, dolgo vrsto let, in nihče mu ni mogel blizu. Šele po vojski, in sicer prav v zadnjih letih, je bil rekord zbolšan; brali smo o 15.90, 15.70, 15.80, 15.87 m. Odlikovali so se posebno Amerikanci in pa Nemec Hirschfeld iz Allensteina. In o tem Hirschfeldu smo brali, da je prišel 28. avgusta 1928 na 16.045 m; a rekorda mu niso priznali, ker ni prisotna komisija poslala Nemški lahkoatletski zvezi nobenega uradnega tozadnega poročila; in Hirschfeld je prišel ob rekord po krivdi komisije. Par desetletij je trajal prehod od 15.5 na 16 m torej pol metra. In sedaj uenkrat še poldrugi meter zraven! In šele 17 let je Elwin star! Seveda je treba čakati novih poročil, bolj kot sploh kdaj.

Turistika

Slovensko planinsko društvo odvarja v nedeljo, dne 26. t. m., novo markirano pot na Limbarsko goro (Sv. Valentin) iz postaje Kresnice skozi Dešnik in Mošenik, tri ure hoda tja in toliko nazaj na Kresnice. Prijatelji narave se vljudno vabijo na to otvoritev. Odhod iz Ljubljane gl. kol. s prvim jutranjim vlakom ob 5.8. Povratek zvečer ob 18.15 v Ljubljano. Voditelj g. Al. Knafele.

ORGANIZATOR - LJUBLJANA
ALEKSANDROVA CESTA 8

KARTOTeka NAŠA SPECIJALITETA
Velesejem paviljon H, št. 441-445

Gospodarstvo

Občni zbor Zveze trgovskih gremijev

V soboto so prišli v Mursko Soboto delegati trgovskih gremijev na svoj 9. redni občni zbor. Srečna je bila misel, da se vrše občni zbori Zveze gremijev po najrazličnejših krajih Slovenije, zlasti pa je pomembno, da se je letos vršil občni zbor v Murski Soboti, — Prekmurju, ki letos praznuje desetletnico osvoboditve.

Številne goste iz cele Slovenije (nad 170) je sprejemal na kolodvoru načelnik murskosoboškega gremija g. Franc Čeh, član Zbornice TOI. Mesto je bilo vse v zastavah in »Novice« so gostom posvetile uvodnik.

V soboto popoldne se je pod predsedstvom Josipa Kavčiča vršila v gradu Szaparija predkonferenca delegatov, na kateri so predvsem obravnavali predloge posameznih gremijev za občni zbor. V debati so bile iznesene vse težkoče, s katerimi se bori slovensko trgovstvo.

Zvečer se je vršil v hotelu Krona pozdravni večer gostom. Tu je goste najprej pozdravil kot domačin načelnik g. Čeh, kateremu se je zahvalil g. predsednik Weigl, nadalje župan g. Benko, zastopnik Zbornice TOI dr. Pless, okr. glavar dr. Lipovšek, ki sta zlasti poudarila pomen obiska trgovcev sedaj ob desetletnici. G. glavar je posebno orisal gospodarski položaj Prekmurja nekdanj in sedaj ter ugotovil vedno večje zanimanje Slovenije za te kraje. Pozdravnemu večeru je prisostvoval tudi bivši nar. poslanec Jerič in številni domačini z rodbinami.

V nedeljo dopoldne se je v gradu vršil občni zbor, ki ga je otvoril predsednik Weigl. Po pozdravu navzočih, zlasti pa: okr. glavarja dr. Lipovška, župana Benka, obrtnega referenta Založnika, podpredsednika TOI zbornice Brudermana in tajnika dr. Plessa je predlagal predsednik udarnostno brzojavko Nj. Vel. kralju, nadalje brzojavne pozdrave ministrima trgovine in industrije dr. Mažuraniču ter prometa Koroscu. V predsedstvenem poročilu se toplo omenja akt 6. januarja, katerega je trgovstvo prav iskreno pozdravilo in tudi zase upa temeljite ozdravitve razmer. Slovenska trgovina mora stremeti, da si zopet pridobi svoj stari ugled in mora zato zastaviti vse svoje sile, kajti danes kupčuje vse, zlasti pa obšutno konkurirajo krošnjariji, zadnje čase pa celo inozemski trgovski potniki obiskujejo privatne stranke. Zato apelira na vse oblasti, da izberejo sušmarje. Nato je okrajni glavar dr. Lipovšek v par markantnih potezah narisal gospodarske prilike slovenske krajine, kjer je izseljevanje rak-rana našega naroda in kjer so zadnje čase nanesele toliko škode: megljastost, povodenj in toča. Zato je treba skrbeti za odpravo kmetu, da se bodo tudi v trgovini izboljšale razmere. Sledil je prirejen pozdrav župana Benka, nadalje obrt. ref. Založnika, ki je pozdravil občni zbor v imenu vel. župana Mariborke oblasti, podpredsednik zbornice TOI Bruderman in tajnik dr. Pless, ki je zlasti povdarjal vedno večji obseg razčiščevanja o trgovini in potrebo organizacije.

Sledilo je obsežno tajniško poročilo tajnika A. Podgorška. Ker so prilike v našem kmečkem gospodarstvu slabe, zato se tudi trgovina ni mogla razviti in še vedno ne moremo govoriti o dobrih razmerah. Podrobno je očitel delo zveze, ki je interverovala na pristojnih mestih glede vseh aktualnih zahtev slovenske trgovine, zlasti pa glede krošnjarstva, prodaje soli, trgovskih točilnih pravic, glede odpiranja in zapiranja trgovin, delovnega časa v trgovinskih obratih, samoupravnih davkov, glede konkurznega reda, kjer zahteva, da se naj za konk. upravitelje postavljajo tudi trgovci; glede načrta zakona o nečedni konkurenci; zlasti pa je zveza posvečala pozornost davčnim vprašanjem. Potrebna pa je trgovstvu močna stanovska organizacija. Ker je osrednji tajnik Podgoršek postal ravnatelj Trg. boln in podp. društva, mu je občni zbor izrekel zahvalo.

O računskem zaključku za 1928 je podal poročilo poslovedeči predsednik Kavčič. Dohodki so znašali 148.051 Din, imovina zveze se je povečala od 18.000 na 31.000 Din. Proračun za 1928 izkazuje v dohodkih 168.905 Din, v izdatkih pa 168.500 Din. Občni zbor je poročilo, računski zaključek in proračun odobril. Zvezna doklada ostane neizpremenjena.

Glede izpremembe pravil je občni zbor sklenil, da se naziv zveze izpremeni iz »Zveze trgovskih gremijev in zadrug za Slovenijo v Ljubljani« v »Zveze trgovskih gremijev za Slovenijo v Ljubljani« in da sedanje načelstvo imenuje predsedstvo.

Pri razpravi o obligatornosti Zveze je bil sprejet predlog podpredsednika Kavčiča, da naj postane Zveza obligatorna organizacija. V toza- devni resoluciji se naglašajo zahteva po obligatornosti. Zveza šteje sedaj 28 članjenih gremijev in 2600 organiziranih članov.

Nato so bile sprejete naslednje resolucije:

1. V novem obrtnem redu se naj uvede usposobljenostni izpit in naj določi starostno dobo v kateri lahko kdo postane trgovec. 2. Sprejme naj se okvirni zakon o šolstvu, na podlagi katerega naj se izdela pravilnik za trgovske nadaljevalne šole, za učni načrt pa naj služi kot podlaga sedanjemu načrtu. 3. Odpravi naj se v smislu zahtev gospodarskih korporacij davek na poslovni promet. 4. Brzojavno naj se apelira na trgovinsko ministrstvo, da uredi odpiranje in zapiranje trgovin v smislu zahtev slovenske trgovine, da so tudi v nedeljah dopoldne odprte. 5. Znižajo naj se poštne-paketne tarife. 6. Zakupnina ležarinskih prostorov na železniških postajah. 7. Pri dispensnih prošnjah naj se postopa kar najhrogoroznejše. 8. Ker se pobirajo pri instalacijah telefonov poleg običajnih takse še druge pristojbine, naj se to prepove; nadalje naj se uredi telefonske pristojbine z ozirom na uporabo telefonov. 9. Zveza se pridružuje prošnji Društva trgovskih potnikov, da se potnikom dovolijo popusti na železnicah za osebe in vzorčne kovčke.

Po lepo uspelem obnem zboru je priredil gostom kosilo soboški gremij, nakar so se gostje razšli izredno zadovoljni s prisrčnim sprejemom na severu Slovenije.

Ob tej priliki moramo povdariti, da gre največja zasluga za uspešno prireditve agilenemu načelniku murskosoboškega gremija Francu Čehu, ki se ni ustrašil ne truda in ne težav, zato, da bi gostom napravil obisk čim ugodnejši.

Številne goste iz cele Slovenije (nad 170) je sprejemal na kolodvoru načelnik murskosoboškega gremija g. Franc Čeh, član Zbornice TOI. Mesto je bilo vse v zastavah in »Novice« so gostom posvetile uvodnik.

Občni zbor Hmeljarskega društva

Dne 26. t. m. se je v Zalcu v Sav. dolini vršil redni letni občni zbor Hmeljarskega društva za Slovenijo, društva, katerega važnost in pomembnost je lahko neprecenljiva zlasti dandanes ko slovensko hmeljarstvo preživlja z ozirom na hmeljsko trgovino nezastužene in deloma katastrofalne težave. Bil je ta občni zbor prvi, odkar je društvo dobilo spremenjena pravila v smislu decentralizacije društvenega delovanja potom podružnic in glasovalno ter posvetovalno pravico so imeli zgolj pravilno izvoljeni in legitimirani delegati doslej ustanovljenih podružnic. Tako je bilo navzočih skupno 85 delegatov, prisostvovalo pa je obnemu zboru tudi lepo število članstva.

Za občni zbor sam je vladalo izredno zanimanje, ker je med hmeljarji poslednji čas splošno prevladovalo prepričanje, da je mogoče društvu dati novega življenja in njega delovanje usmeriti izključno le v korist hmeljarjev na ta način, da se obračuna z dosedanjim vodstvom ter se mu postavi na čelu izključno le hmeljarje — producente in to iz vseh hmeljskih okolišev. Zato je nekoliko presenetil rezultat volitev, pri katerih so bili v splošnem izvoljeni dosedanj vodje društva. Vendar pa je bilo opaziti zelo živahno in kompaktno opozicijo, ki bi bila brez dvoma uspeša, da je vodstvo društva sklicalo občni zbor potem, ko bi se organizirale vse podružnice in kakor bi to bilo edino v interesu društva.

Ob tričetrt na 9. uro je otvoril zborovanje društveni predsednik gosp. Roblek in pred vsem pozdravil zastopnika mariborskega velikega župana g. srezkega poglavarja dr. Hubada iz Celja ter zastopnika oblastne samouprave g. inž. Oblaka od oblastnega kmetijskega urada v Celju. Tajnik g. Petriček je nato ugotovil, da je doslej veliki župan potrdil pravila 16 podružnic. Iz tajnikovih podatkov je razvidno, da so doslej ustanovljene podružnice društva v Vojniku, Rušah, Smartnem ob Paki, Sv. Juriju ob Taboru, na Gomilskem, v Braslovcah, Škofji vasi, Šoštanju, Zalcu, na Polzeli, v St. Petru v Savinjski dolini, Velenju, Grižah, Celju okolič, na Vranskem in v Zg. Ponikvi, v snovanju pa so podružnice Hoče, Sv. Pavel pri Preboldu, Sv. Ilj pri Velenju, Laško, Smartno v Rožni dolini in Sv. Andraž pri Velenju.

G. Turnšek s Polzele je predlagal, da se pri- tegnejo k zborovanju tudi delegati onih podružnic, ki se vsled nedostatnih navodil društvenega vodstva niso mogle pravočasno konstituirati, pa so v smislu navodil vodstva že na ustanovnem sestanku izvolili delegate. Po pojasnili srezkega poglavarstva, da bi to nasprotovalo zakonu, je predlog odpadel.

Letno poročilo je podal tajnik Petriček (ki smo ga že priobčili). Ostro kritiko letnega poročila je podal g. Turnšek s Polzele. Depliciran in za stanovsko organizacijo neprimeren pa je bil na- stop delegata Bošnjaka iz Braslovca, ki je v stvarni kritiki letnega poročila že videl pogreb društva. Občni zbor je vzel sicer letno poročilo na znanje, vendar pa je treba ugotoviti, da se je vsaj polovica delegatov glasovanja vzdržala. Sprejet je bil tudi letni račun, ki izkazuje 1580 Din saldo ter 19.000 Din v fondih za specialne potrebe.

Na splošno sta se že pred obnim zborom pojavili dve kandidatni listi, ena v duhu dosedanjega vodstva, druga v duhu zahtev opozicije. Nekateri so želeli priti do kompromisne rešitve, vendar so predstavniki mišljenja dosedanjega vodstva stali zahteve, ki jih opozicija absolutno ni mogla sprejeti. Tako je prišlo končno do bojnega glasovanja. Izvoljena je bila lista pristave dosedanjega vodstva s sledečimi kandidati: Roblek, Bošnjak, Kladičnik, Plavšak, Hočevar, Mešič, baron Warsberg, Medie, Stopar, Marinc, inž. Dolinar, Kupec, Lorber, Antloga, Petriček, Ježovnik, Cank in Vetrnik. Uspeh volitev je očitno presenetil prav vse delegate, izmed katerih je večina sicer hotela obdržati iz pietete dosedanjega predsednika, ne podpirati nadaljnjega vpliva Zalačana na društvo. Tako je tudi razumeti nadaljnjo apatijo, ki je prevladovala pri volitvi preglednikov in razsodišča ter razpravi o članarini ter samostojnih predlogih.

Otvoritev najvažnejše prireditve. Otvoritev IX. Ljubljanske velesejme ni več daleč in lahko rečemo, da se javnost posebno na trgovska kljub stagnaciji in vednih gospodarskih kriz živo zanima za to impozantno narodno in splošno jugoslovensko institucijo. Za to razpravo se je priglasilo zelo mnogo domačin in tujih razstavljalcev tako, da obeta biti letošnji velesejem prava manifestacija jugoslovanske trgovine, industrije in obrti. Lahko rečemo, da so velesejmi važen faktor v ustvarjanju medsebojnih vezi, in da ravno velesejmi vzdržujejo bratske odnošaje med Slovenci, Srbi in Hrvati, pa tudi med drugim trgovskim svetom. Prikažejo razmah industrije in budijo v ljudeh smisel za napredek, zanimanje za nove iznajdbe, za boljše načine trgovanja.

Zato običite vsi v dneh od 30. maja do 9. junija t. l. Ljubljanski velesejem, kjer se bodo nudile vsakemu poedincu izredne zanimivosti. Ne zamudite te prilike, ne bo Vam žal in s sejnja boste odhajali z novimi čustvi, polnimi ljubezni do domovine, katere rešitev leži v razviti trgovini in industriji.

Topliniška produkcija v naši državi je dala (v oklepajih podatki za 1927) 15.086 (12.863) ton bakra, 29.304 (22.651) ton sirov. železa, 10.265 (10.672) ton svina, 129 (149) ton antimona, 92.128 (54.765) ton soli in 4883 (3526) ton cinka. Zanimivo je, da se je produkcija v zadnjih 3 letih podvojila. (Rud. in toplin. vestnik).

Produkcija cimenta je znašala lani v Srbiji (2 tovarni) 49.755 ton naprati 35.240 tonam v letu 1927. Pripomniti je, da znaša kapaciteta obeh tovarn 75 tisoč ton. (Rud. in top. vestnik).

27. maja.

Borza

Ljubljana, 27. maja 1929.

DENAR

V današnjem deviznem prometu, ki je bil znaten, je postopila deviza Praga, druge devize pa so ostale neizpremenjene. V devizah: Berlin, Curih, Dunaj in Prag je intervenirala Narodna banka.

Zagreb: Amsterdam 2288.25 bl., Berlin 1345.75 do 1357.75, Budimpešta 990.94—993.94, Curih 1094.40 do 1097.40, Dunaj 797.96—800.96, London 275.65—276.45, Newyork 5.6.705—56.905, Pariz 221.36 do 223.36, Praga 168.04—168.84, Trst 296.80—298.80. Curih: Belgrad 1.92625, Berlin 123.75, Budimpešta 90.50, Bukarešt 3.075, Dunaj 72.93, London 25.1875, Madrid 73.60, Newyork 519.2625, Pariz 20.30125, Praga 15.375, Solija 3.74875, Varšava 58.225.

Dinar notira: na Dunaju (deviza) 12.50875, (valuta) 12.475, v Londonu, Newyorku in Pragi neizpremenjeno.

Devizni tečaji na ljubljanski borzi

27. maja 1929.

	povpraš	pon.	srednji	sr. 25 V.
Amsterdam	—	2288.25	—	—
Berlin	1354.75	1357.75	1356.25	1356.25
Brusel	—	790.52	—	—
Budimpešta	—	992.44	—	—
Curih	1094.40	1097.40	1095.90	1095.90
Dunaj	797.95	800.95	799.45	799.45
London	—	276.05	—	276.03
Newyork	—	56.80	—	—
Pariz	—	222.36	—	—
Praga	168.04	168.84	168.44	168.49
Trst	—	297.85	—	297.80

VREDNOSTNI PAPIRI

Ljubljana. Celjska 158 den. Ljubljanska kredit. 123 den. Praštediona 850 den. Kred. zavod 170 den. Strojne 70 den. Vevče 123 den. Stavbna 50 den. Sešir 105 den.

Zagreb. Drž. pap.: vojna škoda ar. 402.50 do 403 (401, 402.50), kasa 402—403 (400, 401, 403), termini: 6. 404, 12. 426—428 (420, 425, 428), 7 odst. inv. pos. 85 den., agrari 50—51.50. Bančni pap.: Hipo 200—204, Poljo 15.50—15.75, Hrv. 50 do 55, Kred. 93—94 (93), Jugo 83.50—84.50 (84), Lj. Kr. 123—125 (123), Medjun. 55.50, Nar. 7600 do 7850, Prašted. 850 den., Srpska 150—152, Zem. 140—144. Ind. pap.: Gutmann 201—207.50 (200 do 205), Slavonia 185—195, Slaveks 103—110, Sečera 395—415, Drava 395—410, Osj. ljev. 175 do 185, Brod. vag. 140—145 (150, 145), Union 170 do 180, Isis 23 bl., Ragusea 525 bl., Trbovlje 462.50 do 470, Vevče 126—127 (126), Nar. šum. 35 bl., Piv. Sar. 215 bl.

Dunaj. Don. sav. jadr. 81.10, Wiener Bankverein 22.20, Bodencredit 100.20, Creditanstalt 53, Escomptes. 21.60, Union 24.80, Aussiger Chemische 248, Slavonia 22.70, Alpine 40.15, Trbovljska 58.80, Kranj. ind. 33, Leykam 7, Rima Murany 114.05.

Žito

Promet v pšenici se je danes močno dvignil in kupčija je postala zelo živahna tudi za koruzo. Pod vplivom slabše tendence v Chicagu in v Budimpešti so tudi pri nas cene nekoliko nazadovale, tako da se je trgovala danes gornjebačka pšenica po 220 do 222.50, koruza bačka in sremska po 225—230 nakl. post. Koruza inzulanka velja 256, mejimurski rž 225, bački oves 222.50 nakl. post., vendar so poslednji predmeti brez prometa. Položaj za pšenične mlevske izdelke je splošno boljši, kajti srednja bačka znamka pšenične moke velja 330, otrobi bački in sremski pa 170 nakl. post. Tendence je mlačna.

V Ljubljani so notacije neizpremenjene. Novi sad. Pšenica: bč. 215—220, bn. 215 do 217.50. Oves: 215—220. Koruza: bč. 225—227.50, 5. 230—232.50, bn. 220—222.50. Moka: 0 g 380 do 340, št. 2 300—310, št. 5 285—295, št. 7 265—270, št. 8 185—190. Otrobi: bč. 165—170, bn. 160—168. Promet: 88 vagonov pšenice, 1 ovs, 12 koruze, 12 moke in 1 otrobov.

Budimpešta. Tendence zelo medla. Pšenica: oktober: 23.10—22.80, zaklj. 22.79—22.80, marec 25.01—24.65. Rž: oktober 19.50—18.80, zaklj. 18.80 do 18.81, marec 20.50—20.30, zaklj. 20.30—20.32. Koruza: maj 23.20, zaklj. 24.06—24.20, julij 24 do 23.36, zaklj. 23.34—23.35.

Les

Na ljubljanski borzi je bilo zaključeno: 8 vag. desk, 5 vagonov testonov, 6 vagonov bukovih, neob- robljenih plohov, 1 vagon melišč in 5 vagonov tramov skupaj 25 vagonov. Tendence mirna. Išče se: 3000 kom. buk. pragov 2.60 14x24x14 fkg. Sušak pristanišče; 1500 kom. madrierov 73x22 4 m dolž. fko vag. Postojna, nadalje hrastove podnice 43, 53 in 63 mm 17—27 cm 2.60, 270, 280 in 2.90 m fko vag. Sušak.

Živina

Dunajski goveji sejem: (Poročilo tvrdke Eduard Saborsky in Co., Dunaj). Prignanih je bilo 2577 glav živine, iz Romunije 120 glav tržnega blaga. Cene: volje: najboljši 2—2.05, I. 1.70—1.85, II. 1.45 do 1.60, III. 1.30—1.40, krave: I. 1.40—1.60, II. 1.20—1.30, biki: 1.40—1.60, najboljši 1.65. klavna živina 0.80—1.10. Tendence: za prvovrstne vole obdržana, za srednjeverstno blago, blike in klavno živino za 10 grošev dražje kot prejšnji teden.

Mleko, maslo in sir

Mleko. Pomanjkanje mleka, ki je bilo zelo občutno v drugi polovici meseca aprila in začetkom maja, je z nastopom sveže krme ponehalo. Vsled tega so pričele mlekarke zadruge zopet izdelovati več mlečnih izdelkov, mlekarice pa pri- skajo z mlekom ter je po enomesečnem odmoru zopet videti mleko tudi v prodaji na ljubljanskem trgu. Cena mleka je 2.50 do 3 Din za liter.

Maslo. Pri prodaji masla se je zelo opazilo, da so bili letos velikonočni prazniki čisto zadnje dni v mesecu ter je večina ljudem primanjkovalo denarja za nakup dobrih sirov, med njimi tudi masla, vsled česar je bila velikonočna prodaja masla zelo slaba ter maslarne niso razprodale pripravljene množine. Slaba velikonočna prodaja pa je imela za posledico, da so visoke cene masla nekoliko padle. Ljudje pa so prišli na svoj račun ob binokstnih praznikih, ko se je v primeri z drugimi leti, po porabi masla sodeč, napelko mnogo več dobrih stvari, kakor druga leta. Tendence za maslo pa je po binokstnih praznikih padajoča, ker leto- višnji kraji še nimajo gostov, drugod pa uporaba ni velika. Za izvoz masla je cena prvovrstnemu čajnemu maslu previsoka. Danes notira la čajno maslo 48—50 Din, kmečko maslo 30—36 Din v en gros trgovini. Na drobno se zgoraj omenjene cene za okrog 20 odst. višje. Iz Bosne je zadnji čas večje povpraševanje za kuhano. Kuhano maslo se v Slo- veniji prodaja po okrog 35 Din v en gros.

Sir. Ob pričetku letošnje sezone za prodajo sira ni bilo na razpolago nobenih starih zalog. Vsled tega se prodaja domači ementalški sir zelo mlad v starosti okrog 3 mesecev, medtem, ko bi bi moral biti v večjih hlebih star najmanj šest mesecev. Vsled manjših zalog, ko sirarne komaj sproti ustrezajo naročilom, so sedaj notirajoče cene sira čvrste ter je padeč cen pričakovati le, ako bo letošnje poletje ugodno, da bi kmetovalci pridelali obilo krme. V en gros trgovini notira domači ementalški sir 30—34 Din za kg, na drobno 40 do 45 Din. Trapistovski sir polmasten se prodaja po 25—28 Din na debelo in po 32—35 Din za kg na drobno. Dobra sezija je bila letos tudi za prodajo skute (kisel sir za štruklje), katera pa z nastopom sadja pojenjuje. Cena 10 Din za kg. Z ozirom na okrog 20 odst. višje cene ementalškemu in trapi- stovskemu siru je konzum sira v primeri z lanskim letom precej nazadovale. Pozna se, da konzument ostro kalkulira pri brani ter bi bilo dobro, da bi cene sira zopet padle na lansko-letno višino.

Dopisi

TOMISELJ.

Preteklo nedeljo je bil pogreb Ant. Sveteta, ki je bil prejšnji petek 24. maja po nesreči ustreljen na Šmarni gori, kot je »Slovenec« že poročal. Izredno ganljiv in slovesen je bil njegov pogreb. V šesti šoli je že bil, edini sin, star šele 18 let. Na binokstno soboto je prišel tako vesel domov, drugi dan je še svojemu nečaku bil birmanski bo- ter. Na osmi dan, v soboto 25. maja so ga pa iz bolnice pripeljali domov — mrtvega. Vso farno je ta nesrečni slučaj pretresel, in velika množica ga je preteklo nedeljo spremljala na zadnji poti. Po- sebno veliko je bilo zastopstvo zavoda sv. Stani- slava, kjer je pokojni študiral vseh šest let. Di- jaški pevski zbor pod vodstvom g. pref. Cerkov- nika mu je zapel v slovo pred hišo, v cerkvi in ob grobu. V cerkvi mu je zapel tudi moški zbor iz Iga. Ob grobu so mu govorili v slovo njegov razrednik g. prof. Belec, eden dijakov v imenu so- šolcev, in v imenu fare domači g. župnik Zajc. — Tako slovesen pogreb je bil gotovo v tolažbo težko prizadeti Svetetovi družini, ki je zgubila edinega in tako dobrega sina. Ko želimo pokoj- nemu večnega miru, izrekamo njega starišem, se- stram in vsem sorodnikom naše iskreno sožalje!

Trbovlje

Občinske doklade za l. 1929. Kakor se je na zadnji občinski seji sklenilo, se bodo plačevale za l. 1929, sledeče občinske doklade: 127% doklada k direktnim davkom; 127% na doklado k hišni najemnini; 150% doklada k državnim trošarinam od vina, vinskega mošta in petijota, t. j. 52.50 Din od hektolitra; na pivo potrošenega hektolitra od 1./1. do 30./6. po 12.50 Din, od 1. jul. do 31. dec. po 25 Din; za navadno žganje in špirit od hektoliter- ske stopnje vsebine alkohola, prvo polovico leta po 15 Din, drugo polovico leta po 7.50 Din, od likerjev in poslaženega žganja po 7.50 Din.

Izid nabora. Prvi dan v četrtek je bilo na naboru 134 fantov, potrjenih 84; drugi dan v pe- tek 113 fantov, potrjenih 14. V soboto je bila na vrsti dolska občina. Prišlo je k naboru 36 fantov in so bili, razun 4, vsi potrjeni. Predsednik na- borne komisije, polkovnik k. Purič, je bil radi le- pega obnašanja mladeničev zelo zadovoljen in jth je tudi pohvalil. Incidenta ni bilo nikakega.

Smrtna kosa. Umrl je v nedeljo zvečer vpo- kojeni rudniški poduradnik Franc Hvala. Pogreb bo v torek popoldan.

Razvrtitev občinskega pokopališča obsega: 90 rodbinskih grobov, 300 vrstnih za katolike, 45 za nekatolike, 263 za otroke, 15 za samomorilce, skupno 713 grobov.

Črnomelj

Na binokstno soboto se je vršil komisijski ogled tukajšnega šolskega poslopja. Komisija se- stojača iz zastopnikov pristojnih oblastev, krajevne šolskega odbora in zastopnikov vsolanih občin je ugotovila, da sedanje šolsko poslopje nikakor ne zadostuje več sedanjemu številu šolobiskujo- čih otrok in da tudi ni primerno za nameravano meščansko šolo. Zaradi tega se je sklenilo sezidati na »Kaplanici« šolsko poslopje, ki bo popolnoma ustrezalo času in kraju primernim potrebam. V novem šolskem poslopiju bo 12 učilnic, soba za ri- senje in rokotvorni pouk, in še nekaj sob za raz- ne kabinete. Pri zidanju novega šolskega poslopja se bo vse uredilo tako, da se bodo v danih raz- merah trije višji razredi ukinili ter se bo prišlo s kmetijsko-obrtno meščansko šolo, za katero bo pač treba še nekaj dozditi. Novo šolsko poslopje bo stalo na najlepšem kraju v Črnomlju obdano od velikega šolskega vrta. Z zgradbo se prične čim prej. Vsled stalnega dotoka prebivalcev, uradnikov in delavcev primanjkuje v Črnomlju potrebnih in primernih stanovanj. Da se temu nedostatku od- pomore, bo občina še v teku letošnjega leta sezi- dala stanovanjsko hišo za uradnike.

Mesto Črnomelj se v zadnjem času prav lepo razvija. To pa nalaga sedanji občinski upravi ve- liko skrb in odgovornost ter zahteva od nje ume- vanje za čas primerne potrebe. Naj sedanja ob- činska uprava pokaže, da je na svojem mestu!

Ptuj

Vozni red na progi Maribor—Kotoriba ima z ukinitvijo prvega jutranjega vlaka v smeri proti Mariboru in zadnjega večernega vlaka v smeri proti Kotoribi za ptujski okraj težke posledice. Kdor se pelje iz teh krajev v Ljubljano, Zagreb ali kam drugam, za kar je poprej, ko sta obstajala prva jutranja in zadnja večerna zveza na naši progi, potreboval en dan, porabi sedaj dva dni, ker se mora odpeljati zvečer in se vrniti jutraj, ali pa ponocj z brzovlakom. Ali bi se ne dalo temu od- pomoči vsaj s tem, da bi zjutraj in zvečer peljala dva vlaka s Pragerskega ozirom. do tja, ker gre skozi to postajo veliko število dobrih ugodnih zvez, ki so pa za vzhodni del Stajerske preko Ptuja sedaj skoro neuporabne.

Št. Jernej na Dolenjskem

Slučaj tifusa se je zopet pojavil v Dol. Maha- rovcu. Zbolela je 21 letna Tončka Udvančeva. Čud- no, da zopet v Maharovcu, kjer je že pred par leti bilo več slučajev. Voda menda ne bo kriva, saj so vodnjaki dobro zaprti. Sicer je za zaenkrat sa- mo sumnja tifusa in morda bo natančna preiskava drugega mnenja.

Veliko poklicanih, malo izvoljenih... Nam- reč delavcev za Francijo, glasilo se jih je iz Št. Jer- nejске in Orehoške občine čez 100, sprejetih pa je samo 13.

LJUTOMER.

Naša mlada glasbena šola priredi v nedeljo 2. junija v telovadnici osnovne šole prvo javno produkcijo s svojimi gojenci in gojenkami. Na spo- redku so klavirske in glolske točke ter mladinsko petje. Začetek ob 15. uri. Na obilen poset vabi — Odbor.

Sveta življenje in vrvenje

Strahote Solovjeckih otokov

Boris Cederholm, bivši polkovnik carske ruske mornarice, je po ruski revoluciji dolgo časa presedel po raznih ječah, dokler ga niso l. 1926 poslali na Solovjecko otočje. Sedaj je Cederholm izdal svoje spomine, v katerih med drugim piše:

O čeki, tej strašni boljševiški organizaciji, ki je v raznih oblikah svojega okrutnega delovanja vsak korak revolucije zapečatila s krvjo, se mnogo govori. Nekateri jo imenujejo »Država v državi«, »druga država, ki živi poleg Kremļa«, »zadnja boljševiška brezumnost« itd. Nedavno je nek ruski podanik, brat ruskega častnika, ubitega v znanem jekaterinburškem krvoprelitju, ki je bil sam aretiran, sojen in končno izpuščen, izdal podoben opis mesta in ječe, katero je videl: dvorano, v kateri aretirance zaslišujejo, strašno podzemsko dvorano, kjer se sedaj vporablja mučila kakor v srednjem veku.

Cederholm izpopolnjuje to sliko z opisom svojega triletnega trpljenja in muk. Obtožbe o vojaškem tihotapstvu in vohunstvu, radi katerih je bil aretiran, so bile izmišljene in jih niso mogli dokazati. Kalvarija se je začela. Šest mesecev temnice v takratnem Petrogradu in obsodba, s katero je bil pregan na Solovjec. Kako naj bi se temu izognil? Začel je s stradalno stavko in po desetih dneh so ga prenesli v bolnico v Goaz, kjer so ga neprestano mučili z zasliševanjem. Ves premir od silnega mraza, je Cederholm trpel tudi strašne duševne muke. V še večji obup so ga spravljale besede, napisane na zidu: »Sporočite v ulico Ivanovskaja št. 24 sorodnikom, da je bil doktor Arturov ustreljen.« — »Sergij, Ivan in Prokor Crapov so bili obešeni, obvestite o tem ulico Petrovskaja št. 48 Kursk.« — Takih in podobnih napisov je bilo vse polno na zidu.

Po kratkem bivanju v bolnici, je prišlo po velje, da morajo Borisa Cederholma odvesti na Solovjec, »Grobnično živih«. Glede koncentracijskih središč kakor n. pr. Solovjec, boljševiki niso izbirali. Eno najbolj strašnih mest je bil Kamolgorij blizu Arhangelska, kjer je bilo zaprtih nad tri tisoč oseb. Tu so trpeli do leta 1922 ko jih je deloma pobrala neka nalezljiva bolezen, deloma so jih pa postrelili. Preiskovalna komisija, ki je bila poslana iz Moskve, je dala postreliti še zadnje preživle jetnike, tako da je s tem groznim činom sovjetske pravice in zakonitosti izbrisana iz zgodovine vsa preteklost in sedanjost tega žalostnega kraja.

Solovjecko otočje se nahaja v Belem morju vzhodno od Kema. Največji otok se imenuje Solovjec in leži na 65. stopinji severne širine in 36. stopinji vzhodne dolžine. Ob morski obali je samostan, ki sta ga ustanovila leta 1469 dva meniha. Ko je izbruhnila revolucija, je imel samostan nad 700 menihov. V njem je imelo zatočišče

nad 1000 romarjev, ki so skrbeli za obstanek samostana. Solovjec je bila vzorna poljedelska kolonija, ko so ga zasedli boljševiki. Menihi so deloma zaprli, postreljali, deloma pa vtaknili v rdečo armado. Cerkvene dragocenosti so odnesli, za obdelovanje zemlje, ki je tvorila bogastvo in blagostanje otoka, se ni nihče brigal. Ko je bilo vse požgano in opustošeno, se je porodila misel, da se tu ustanovi nov koncentracijski tabor za politične kaznjence. Preteklo je le malo časa in otok je bil poln novih gostov-kaznjencev.

8500, trdi Cederholm, je bilo deportiranih. Nastala je silna beda. Jetniki so trpeli glad in mraz, poleg tega pa so morali opravljati težka dela. Delajo, posebno po zimi, ko traja dan samo štiri ure, tudi ponoči. V mrazu 35 do 40 stopinj je delo tako naporno in težko, da mnogi sami sebe ranijo, da bi se tako saj za nekaj časa rešili te strahote. Ali čaka jih še hujše. Vržejo jih na kak mal otok v Severnem ledenem morju, kjer žalostno poginejo.

Zalosten je ta »grob živih«, kjer znaša umrljivost nad 70 odstotkov. Edino veselje imajo, če srečajo kakega svojega prijatelja ali znanca in ž njim izpregovore par besedi. Cederholm je našel tam svojo sosedo iz petrograjske ječe. Bila je to žena nekega njegovega tovariša iz vojne. Zagledal jo je, ko je v blatu do kolen prenašala blago, ki je došlo iz Kema. Cederholm je takrat ncsil drva in posrečilo se mu je, da je nesrečni ženi izpregovoril par tolažilnih besedi. Nato je zopet nastala tišina, mnogo mesecev je preteklo, dokler ni bil nekega dne nenadoma osvobojen.

Tomaž Moore, slavni angleški pesnik in pisatelj, ki je bil rojen pred 150 leti, t. j. 28. maja 1779. Znan je posebno po svojih političnih satirah.

Potepuška armada

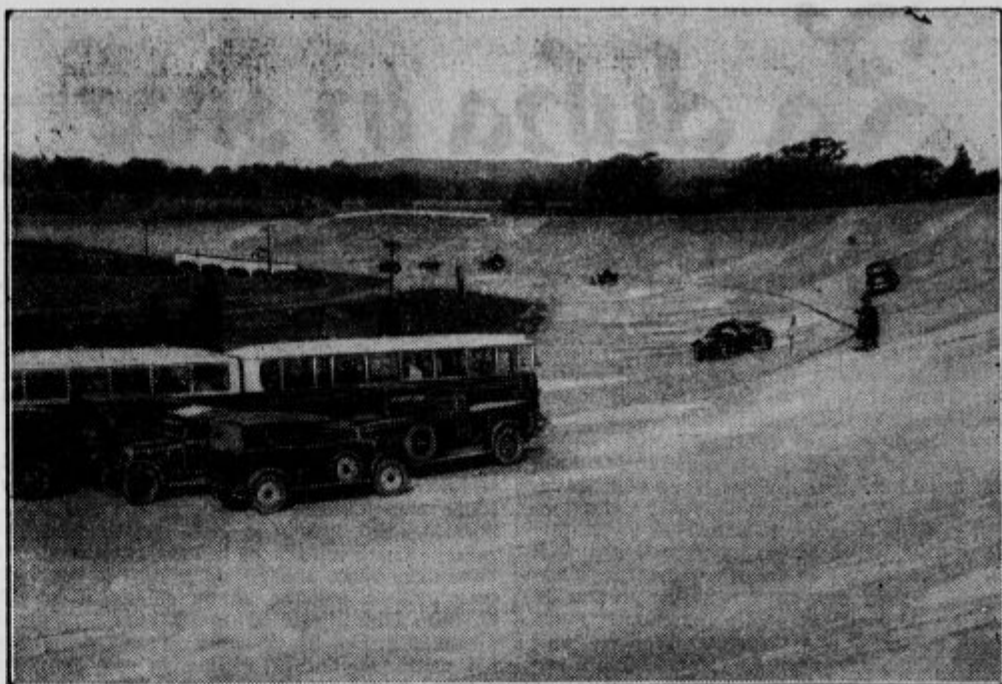
Ljudi, ki iščejo na cesti svoje zveličanje, ker se jim je človeška družba, njena divja gonja za dobičkom in častjo, njena brezmejna hinavščina pristudila do neznosnosti — nam je s svojim grenkim peresom izčrpno opisal Ivan Cankar. Kdor bi mislil, da žive taki ljudje le v pesniški domišljiji, se zelo moti. Že včeraj smo kratko omenili potepuški sestanek ali kongres, ki se te dni vrši v Stuttgartu na Nemškem. Na njem je med drugimi nastopil kot govornik pesnik in pisatelj Heinrich Lersch, po poklicu kotlar, ki sam že desetletja živi potepuško življenje. On piše:

»Po cestah Evrope potuje pisana, stotisočglava armada: — in zločinci, — in klovni, pesniki in branjevci, objestneži in obupanci, umetniki in diletanti življenja. To je bratovščina onstran kolektiva veletrgovine in radia. Vse to so ljudje, ki so se na lastno pest priborili skozi obup brezposelnosti in javne podpore; ki so se radikalno odpovedali rednemu konsumu

in produkciji in postali sovražniki vsake kulture, stoječi nasproti družbi racionalizacije v bratovščini, ki se spoznava med seboj po tajnih znakih.«

Iz svojih potepuških doživljajev pripoveduje Lersch:

Bilo je med Mosbachom in Hirschhornom ob reki Neckar: Na neki novi zgradbi sta si prišla navskriž polir in eden izmed delavcev; polir je delavca pozval, naj takoj zapusti delo in odide z zgradbe. Del delavcev se je potegnil za tovariša, del pa je stal na polirjevi strani. Tedaj je prišla mimo skupina načelno brezposelnih — družba potepuhov. Polir jih je takoj poklical — pri tem ga je podpiral stavbenik — in jim ponudil hrano, stanovanje in plačo v gotovini, ako sprejmejo delo namesto delavcev, s katerimi se je sprl. Besednik potepuhov je rekel: »Prav.« Ves vesel mu je polir ponudil roko, da bi udarila. Potepuh je trdo stisnil polirjevo roko, toda z drugo ga je s palico opletel preko ušes. In tu se

2x12 urno preizkušeno avtomobilsko dirko so priredili v Angliji na slovitim dirkališču v Brooklandu. Pri dirki, ki je v dveh zaporednih dneh trajala od 8 dopoldne do 8 zvečer, so bile najmanjše razdalje prilagode vozni sposobnosti avtomobilov. Zmagal je voz, ki je v obeh dnevih dosegel najvišjo povprečno hitrost. Naša slika nam kaže avtomobile, ki preidejo ovinek, dočim spredaj kontrolirajo avtobuse, ki so se udeležili dirke.

je zgodilo nekaj nepričakovanega: Delavci so se zavzeli za polirja. Potepuhi so dvignili palice in začelo se je neusmiljeno preklanje. Ko so si puščali dovolj krvi, sta se sovražni četi ločili.

Strašna pojedina

V procesu proti moldavskim eiganom v Košicah je bil zaslišan tudi nadzornik jetnišnice Mihael Balfy. Najprej je naodločneje zavrnil trditve, da bi v ječi cigane pretepali. Cigani sami so več pripovedovali, kakor so bili vprašani. Zagovornik: »Gospod priča, ali je bilo v teh zasliševanjih tudi govora o ljudožrstvu?« — Priča: »Gotovo. Cigani so bili vprašani, kaj so naredili s trupli. Nato so brez vsakega pritiska pripovedovali: »Razsekali smo jih, pražili in s krompirjem pojedli.« Na vprašanje, kako jim je ta strašna pojedina teknila, so odgovorili: »Izvrstno!« — in se pri tem drgnili po trebuhu.

Zagovornik: »Ali niso ti podatki sledili na posebno vprašanje?« — Priča: »Stavljeno ni bilo nobeno drugo vprašanje, kakor kar sem povedal. Čisto sami od sebe so izjavili: »Truplo smo razklesali, vsak je dobil svoj delež in ga je v vreči nesel domov.« — Priča je bil nato zaprisežen in je pod prisego ponovil svojo strašno izpoved.

Nato se je začelo zasliševanje o roparskem napadu na bogatega trgovca Davida Rotha; edini, ki so ga cigani pustili pri življenju, Aleksander Filke ne ve nič o tem, on ni bil zraven, pravi, Preds.: »Ali veš, kaj te čaka za umor Ružnjaka?« — »Ja; vem. Dosmrtna ječa ali vislice.« Filkejev brat Jano je takoj priznal napad in je imenoval tudi svoje pomagače, med njimi Aleksandra Filkeja. Predsednik Filkeju: »Torej slišiš, kaj pravi tvoj brat.« — Obt.: »To mi je vseeno, jaz nisem bil zraven.« Nato se je razvila ostra debata med obema bratoma, ki jo je z ostrimi besedami končal predsednik. »Jaz sem zrastel med roparji in morilci,« je končno dejal Jano. Nato se je obrnil proti sodnikom in je v ostrih besedah obtožil svoje tovariše, ki da niso mislili na drugo kot na rop in umor. »To so lumpi, vagabundi, ničvredneži, ki grdo lažejo,« je izjavil ves ogorčen.

Nato je bil poklican Pavel Ribar kot priča. Še preden je začel govoriti, mu je Jano zaklical: »Ti si roparski morilec!« — Ribar: »Ti lažeš, Jano!« — Jano: »Morilec si kakor vsi drugi, ampak ti si najhujši.« — Razprava se nadaljuje.

Dama z zelenimi lasmi

V New Yorku je mlada gospodična čez noč postala znamenita. Številni časopisi so objavili njeno sliko s podpisom: Dama z zelenimi lasmi. Do zelenih las je prišla tako-le:

Gospodična je bila kontoristinja v neki tovarni. Nad pisarno je bila delavnica, v kateri so rabili tudi solno kislino, ki se je po uporabi odtekala po vodni cevi. Ta cev je počila in solna kislina je v precejšnji množini tekla skozi sklop v pisarno. Neposreden učinek tega »dežja« je bil seveda neprijeten: Dve tam zaposleni deklici sta dobili občutne opekline in so jih morali prepeleti v bolnico, knjige in pisma so bila večinoma uničena, tudi pisalne mize so zelo poškodovane. Predstojniku pisarne je solna kislina sežgala obleko in končno so ugotovili, da so bili tudi lasje omenjene gospodične deležni kopeli v solni kislini, ne da bi sama kaj opazila. Če nekaj ur so postali lasje zelenkasti. Šla je k brivcu, ki je takoj razumel položaj in lasje uredil, to se pravi, pobarval jih je še bolj zeleno, gospodično fotografiral in sliko kot reklamo obesil v svoje izložbeno okno. Namen je bil dosežen, slika je zbudila pozornost, brivčev salon je bil mnogo bolj obiskan in kmalu je postalo tudi ime gospodične znano. Dan za dnem je bila kontoristinja oblevana od časnikarskih poročevalcev in fotografov, newyorški modni kralji so se osebno oglasili in kmalu se je govorilo, da se k zelenim lasem najlažje dobi prikladna obleka. In res so pred kratkim v neko zaključeno družbo »gornjih sto« New Yorka že prišle dame z zeleno pobarvanimi lasmi.

Kontoristinja je svoj dosednji poklic opustila in dobila prav dobro službo pri eni največjih modnih trgovin v New Yorku; seveda so lasje zopet izgubili zeleno barvo.

Smešnice

V kavarni sedita dva glumača. Prvi je bil dreser, drugi pa je bil znan, da je izvrsten trebušni govornik.

Dreser je pripovedoval: Kaj mislite, kako daleč smo že v dresuri. Pred par leti sem imel papagaja, pa je v štirih mesecih deklamiral »Krst pri Savici«.

Drugi glumač je molčal; nenadoma pa se je začelo skrivnostno petje.

Ves začuden vpraša prvi: »Kdo pa poje tako lep tenor?«

»Pst! Tih! To je moja trakulja.«

»Gospod profesor!« je prihitela služka. aja v sobo zoologa, svojega gospodarja, »pravkar je došla štorčija!«

»Dobro,« pravi profesor, »nesite jo na vrt in ji dajte par žab.«

V kavarni lista starejša gospa v ilustriranih časopisih. »Gospod natakak,« pokliče nenadoma, rada bi »Mladost!«

Natakak pa ji odgovori: »Mladost leži ja za Vami, gospa!«

Kongres potepuhov v Stuttgartu. Kot prvi govornik je nastopil sklicatelj kongresa Gregor Gog.

Prva izvirna slika o strašni nesreči v clevelandski bolnici, ki je zahtevala 127 človeških žrtev.

MALI OGLASI

Vaška drobna vrstica 1-50 Din ali vaška beseda 50 par.
Najmanjši oglas 5 Din. Oglasi nad deset vrstic se računajo višje.
Za odgovor znakot — Na vprašanja brez znanke ne odgovarjamo.

Službe iščejo

Trgovski sotrudnik
mlajša moč — vojaščine prost, želi službe v mestu ali na deželi v trgovino z mešanim blagom. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 5824.

Mesarski pomočnik
išče službo. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 5828.

Pošten in priden
mladenič, vešč slovenščine, nemščine, srbo-hrv. ter strojepljiva, želi službo kot praktikant pri kakem podjetju. Ponudbe na upravo lista pod Agilen.

Službo dobe

Sobarica
perfektna, čista, zdrava, ki govori tudi nemško ter zna čedno perilo popravljati in šivati, se išče. — Vstop 1. julija. Družina ima posebno kuharico. Po možnosti se naj vpošljejo prepisi spraveval. Ponudbe pod »Zanesljiva in čedna« št. 5659 na upravo »Slovenca«.

Pridno dekle
kot pomožna moč sobarici, katera zna šivati vsprejme »Hotel Štrukelj«.

Službo dobi dekle
veščica nekoliko nemščine, stara 18 do 20 let, za gostilno in kuhinjska dela. Naslov v upravi lista št. 5778.

Vrtnarski vajenec
se sprejme. J. Pančur, vrtnar, Mekinje, Kamnik.

Prodamo

Puhasto perje
kg 38 Din, razpošiljam po povzetju najmanj 5 kg. Izkoristite priliko, dokler traja zaloga. L. Brozović, kemička čistilna perja, Zagreb, Ilica 82.

Kupimo

Kupim
hrastove hlode. — J. Pogacnik, Ljubljana, Kralja Petra trg 8.

Stanovanja

Sobo išče
v sredini mesta boljši gospod. Ponudbe upravi Slovenca pod: »Doktor«.

Sobo išče
v sredini mesta boljši gospod. Ponudbe upravi Slovenca pod: »Doktor«.

Dve sobi
v centru mesta, v bližini magistrata, meblirani, snazni, s souporabo klavirja in kopalnice, oddam dvema učiteljicama v starosti 35 do 45 let, katerih želja je mirno in družinsko življenje. Cena dvakrat 300 dinarjev. Dogovor ustmeno. Dopise na upravo »Slovenca« pod »Zdrav domači mir«.

Stanovanje
1-2 sobi, kuhinja na deželi, 10 minut od postaje D. M. Polje, oddam s 1. junijem. Naslov v upravi lista pod št. 5814.

Pouk

Šoferska šola
prva oblast. koncesijon. Camernik, Ljubljana (Jugovavto). Dunajska cesta 36. Telef. 2236. Strokovnjaški teoretičen pouk in praktične vožnje na različnih modernih avtomobilih, s pričetkom vsakega prvega.

Vnajem

Trgovske lokale
za železnino ali kako drugo podjetje oddam. Ponudbe pod: »Soliden trgovec«.

Lokali

trgovsko-pisarniški se oddajo na Miklošičevi cesti. Pojasnila daje pisarna dr. Frana Fr., odvetnika v Ljubljani, Miklošičeva cesta 4.

Lokal

na najprometnejšem kraju Ljubljane, oddam proti odškodnini. Interesentje naj pošlje svoje ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Centrum mesta« št. 5826.

Posrestva

Prodam posrestvo
zaradi selitve, lepo, 10 minut od glavne ceste v Paradižu pri Sv. Barbari v Haložah, obstoječe iz štirih orolov goric, sadonosnik, njiva, gozd, 50 hl izbornega vina, lastnega pridelka, in jabolčnice. — R. Mioni, poštna hiša v Ptuj, SHS.

Proda se hiša

velika, visokoprtilična, podkletena, primerna za gostilno, trgovino, ter troje gospodarskih poslopij s prešo in okoli 14 orolov prvovrstnega posestva, ob križišču dveh cest, 4 minute od cerkve, skupno ali na kose. Daje se proda želarija s hišo, gospodarskimi poslopiji, prešo in 8 orolov zemlje. Oglasiti se je pri Franc Koser-ju v Juršinih 4 pri Ptuj.

Objave

Razpis.
Solsko poslopije pri Sv. Petru pri Ljubljani (na polju) se bo zunaj prenovo in okna, vrata ter strešni stol prepletkalo. Reflektanti naj si na licu mesta ogledajo. Pojasnila daje solski upravitelj. — Ponudbe do 2. junija na krajni solski odbor pri Sv. Petru, p. Moste.

Preklic

Izjavljam, da nisem plačnica za dolgove, storjene po mojem možu Francu Bajželi v Grosupliem. — Marija Bajželi.

NAJBOLJ RAZŠIRJENI DNEVNIK

Razno

Tvrdba A. VOLK
Ljubljana, Resljeva cesta 24
nudi najceneje vse vrste nsenilno moko in druge mlevske izdelke.
Zahtevajte cenik!

Vsakovrstno zlato kupuje
po najvišjih cenah.
ČERNE, juvelir, Ljubljana, Wolfova ulica št. 3.

REKLAMA SLOVENCU
najuspešnejša

Za birmo
Fotografski ateljei novo otvoren; najmodernejši aparati, najnovije svetlobne naprave. — Foto Meyer, Maribor, Gospoška 39.

Fotograf, potrebščine
in vsakovrstne aparate, tudi na obroke, kupi pri strokovnjaku. Fotografsko specialno podjetje: Meyer, Maribor, Gospoška 39.

Ažurira in entla
tako Matek & Mikeš, Ljubljana, poleg hotela Štrukelj. Vezenje oblek.

Drva za kurjavo

(odpadki od žage) v vsaki množini, se dobe pri:

IVAN SIŠKA,
parna žaga in tovarna parketov, Ljubljana, Metelkova ulica 4.

Železnato vino
lekar, dr. G. PICCOLI-JA V LJUBLJANI krepča oslabele, malokrvne odrasle in otroke.

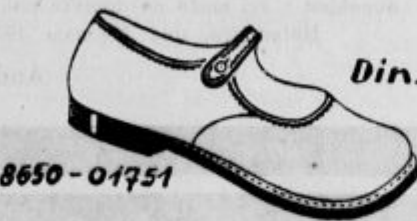
Foto-Holynski
Ljubljana, Dunajska cesta 6. — Solidno delo — Nizke cene!

OGLAŠUJTE V SLOVENCU

Za naše mlade odjemalce

Imamo največjo izbero usnjenih in platnenih čevljev. Udobna fazona odgovarja vsem zahtevam občutljive otroške noge. Najdovršenejša izvršitev in kombinacija barv bota neprimerno povečali počitniško veselje naših mladih odjemalcev. Starši, pripeljite k nam svoje otroke naj si izbere, kar si žele.

Din. 89-
8650-04751

Za ljubljence. Št. 19-26 v drap ali kakobarvi, obrobljeni s temnejšimi barvami.

Din. 89-
8851-66751

Za ljubljence. Št. 19-26 iz najboljšega črnega laka.

Din. 69-
9143-10763

Beli letni čevlji iz angleškega platna, z usjenimi podplati.

Din. 149-
9643-07705

Iz finega usnja v drap, kakao in rumeni barvi, obrobljeni s temnejšim paspalom.

Din. 149-
9843-66713

Iz prima črnega laka št. 30-35 z okusnim luknjičastim okrasom.

Din. 49-
4443-11171

Iz angleškega belega platna z gumijevim podplatom. Najlažji letni čevlji.

III III T. C. Bridges:
Na pomoč!
Roman.
»Ali misliš na motor, Sam?« ga vpraša.
»Na nekaj, kar je še bolj preprosto. Na veter mislim.«
Greg odpre usta, pa ne reče ničesar. To pot je bil namreč prepričan, da je ubogega tovariša Sama zapustila pamet.
»O, nisem tako popolnoma znorel, kakor se ti zdi,« pravi Sam, ki je uganil tovarišev misli.
»Lansko leto mi je Jim pokazal sliko v nekem časopisu, kako je neki fant na obali južne Anglije jadral s čolnom po suhem. Čoln je imel spredaj dve kolesi, zadaj pa eno kot krmilo in veliko jadro. Časnik je pisal, da je prevozil dvajset milj na uro.«
Greg je kar lepo debelo zijal. »Torej misliš, da bi tudi ti lahko postavil jadro na ta voz?«
»Da, ako bi imel za jadro dosti potrebnega blaga.«
Gregu se oči kar svetijo od navdušenja. »Sam, ti si veleum!« vzklikne vžhičeno. »Narediva to stvar!«
»Poskusila bova,« reče Sam mirno. »Jambor bo lahko dobiti in tudi potrebnih vrvi bo dala tale stara šara. Le jadro me skrbi. Biti bo moralo veliko.«
»Gotovo bo v hiši kako primerno blago,« reče Greg s prepričanjem. »Grem pogledat.«
»Bolje bo, da prej Zambu to stvar razložiš,« mu reče Sam.
Greg je Samovo misel Zambu na neki način raztolmačil in bil kar presenečen, ko je videl, da Zambu ni zoper, ampak takoj pripravljen, da mu gre pomagat iskati po zapuščeni hiši.
Ko sta odšla, začne Sam voz pregledovati in kar odleglo mu je, ko je dognal, da je ves les zdrav.

Našel je v nekem starem sodu tudi nekaj maže, snel kolesa in ojesa namazal; prav ko je kolesa zopet nataknil, pa pridrvi Greg nazaj.
»Izvrstno sva opravila, Sam,« kriči. »Le poglej!«
Trešči na tla velik zavoj grobe jadvovine in Sam jo prične takoj razvijati ter pregledovati.
»Bila je napeta kot stena med dvema sobama,« razlaga Greg. »Zato je tudi mogla ostati nepokvarjena. In glej še to! Našel sem klopčič vrvice in cel tucat starih nožev in nekaj medene žice.«
»Izborno!« pravi Sam. »Pojdiva torej na delo in pogledajva, kaj se bo dalo narediti!«
43. Streli v mraku.
Jim je z lankoto postavil anteno in pripravil svoj radio. Nato pa sta šla s profesorjem malo na lov. Kako miljo od tabora sta zasledila čredo jelenov in jo začela zalezovati. Končno sta se približala na strel, profesor dobro pomeži in ustrelj samca.
Eno uro sta rabila, da sta ga dejala iz kože, ga razčetrtila in meso prinesla v tabor. Tu sta nekaj kosov spekla in tako pripravila dobro kosilo.
Medtem je bila ura že dve proč in profesorja je začelo malo skrbeti. Jim pa ga je spomnil na to, da imajo gotovo s divjimi konjič preglativce in profesor mu je pritril, da bi to bilo mogoče. Ko je popoldan le potekal, ga je pa začelo skrbeti prav zares in je nazadnje sklenil, da gre pogledat, kaj se je zgodilo.
»Naj grem še jaz, gospod!« reče Jim. »Priljagi tukaj se itak ne more nič zgoditi. Cele milje daleč ni nobenega človeka.«
Profesor pa odločno zmaje z glavo in reče: »Ne! Tabor mora imeti stražo! Ti Jim ostani tu in obenem pripravi večerjo! Lačni bodo, ko se vrnejo.«
Jimu še na misel ni prišlo, da bi takemu odločnemu povelju ugovarjal in tako je profesor odšel sam. Jim je še stopil z njim do robu lesa in gledal

za njim, kako je odhajal po odprtem polju. Videl je tudi lahko drevesa, kamor se je profesor namenil, podobna nejasni modri črti na obzorju in je tudi ugotovil, da je gozd precej večji kakor ta, ki so v njem taborili. Nato pa se vrne in prične kuhati. Solnce se je bližalo brdom daleč tam na zahodu, sence so se podaljšale pa o ostali družbi še ni bilo ne duha ne sluha! Končno Jim zopet zapusti svoj ogenj in gre na rob drevja pogledat, ali jih je morda že mogoče videti.
Zlati solnčni žarki so poševno padali na mogočne razdalje ravne planjave in krepka večerna sapa je pripogibala suho travo. Naenkrat pa Jim opazi neko visoko, rumenkasto progo, ki se je v veliko naglico premikala preko prerije. Gleda in gleda, nato pa si pomane oči.
»Privide imam,« pravi končno. »Gotovo, sicer ne bi mogel videti čolna!« Nato pa mu pride druga misel. »Fata morgana (zračna slika) je, seveda. V eni minuti bo pa izginila.«
Namesto da bi izginila se je pega hitro bližala in ko je prišla še bliže, je Jim jasno razločil oblike velikega jadra, nato pa tudi opazil, da se pod njim urno vrtijo kolesa! Še bliže pride in zagledal je tri postave, ki so se oklepale te reči, vsa stvar pa se je pod sunki čvrste sape opotekala in nagibala. V naslednjem hipu pa se stvar zasuje in zdrija naravnost proti njemu. Ko se je čoln približal robu gozda, jadro pade kakor odčarano in čudno vozilo obstane.
Široko se je režal Samu pegasti obraz, ko pride k Jimu in ga vpraša: »Kako ti je kaj vseč ta stvar, Jim?«
Jim si globoko oddahne in pravi: »Sam, ti si kos čarovnika. Nisem mogel verjeti svojim očem, ko sem stvar prvič zagledal! Kako pa si vendar to naredil?«
Sam mu nakratko razloži, kako je dobil stari voz in ga opremil. »Toda kje je profesor?« vpraša nato. »Rad bi, da bi videl voz, kako gre.«

Nov avtomobil „Amerika“

4/20 KS 36.000 Din

Naša centrala je stopila v zvezo z največjim avtomobilskim koncernom sveta. Interesna zajednica z General-Motors Corporation nudi »OPELOVIM« tvornicam možnost, da svojo proizvodno kapaciteto povečajo, tako, da so postale avtomobilistično središče vse Evrope. Prodaja »OPELOVIH« voz raste od meseca do meseca, ker niti ena tvrdka na svetu namreč ne more nuditi kupcu pri istih cenah odgovarjajočo protivrednost kot je to v stanu »OPEL«.

Zato naj vsak oprezen interesent, preden kupi avtomobil, zahteva od nas prospekte, ki ga nič ne stanejo. Naj nikogar ne posluša, temveč naj se obrne na one, ki so edino merodajni, da mu povedo svojo sodbo, a to so množični zastopniki »Opelovih« voz, čijih imena deloma in v izvlečku priobčujemo nižje spodaj.

Generalno zastopstvo „Opelovih“ tvornic
ZAGREB, Illica br. 73.

Popis nekaterih (100) posestnikov „Opel“ avtov:

Arko Vladimir, veleind., Zagreb.
Adlešič Josip, trgovec, Kralje.
Babić Avgust, Zagreb.
Balen Martin, ind., Crikvenica.
Dr. Barić, Kostajnica.
Blacha F., Crikvenica.
Birjak i drug, ind., Zagreb.
Bolf Ante, ind., Delnice.
Brodjak A., avtobus podjetje, Čakovec.
Carinsko javno skladišče, Zagreb.
Cereale d. d., Zagreb.
Daničić Ad., predsednik, Zagreb.
Direkcija pošte in telegrafa, Beograd.
Direkcija pošte in telegrafa, Ljubljana.
Direkcija pošte in telegrafa, Zagreb.
Došen Nikola, trgovec, Gospić.
Domitrović Gj., parna pekarna, Zagreb.
Diener, ravnatelj »Dunav« d. d., Zagreb.
Einwalter M., trgovec, Zagreb.
Dr. Eremčin, Sombor.
Franza Dr., sinovi, Maribor.
Fabrika šećera, Vel. Bečkerek.
Filipić E., Crikvenica.
Gradska električna centrala, Zagreb.
Gradska poglavarstvo, vet. odsek, Zagreb.
Hajduška Lavoslav, Begejski sv. Gjuragj.
Hamburger Lavoslav, trgovec, Vinkovci.
Dr. Baron Hosček, Sevnica ob Savi.
Hrgović Jovan, sreski veterinar, Ilk.
Heccezi Slavko, trg. putnik, Zagreb.
Dr. Janda, Zagreb.
Jelinek Vilim, kem. čistilna, Zagreb.
Jugopharmacija d. d., Zagreb.
Keller, ind., Brod n. S.

Klein Ljudevit, veletrgovec, Zagreb.
Kralj Franjo, hotelir, Jastrebarsko.
Kupnik Franc, Kostrivnica.
Kopališče poverjenišvo Dobrna.
Knez Ivan, avtobus, Crikvenica.
Kanold d. d., Karlovac.
Laping Anton, Hajfeld.
Lacković Matija, Podr. Slatina.
Mayer Hinko i dr., Zagreb.
Milić Milan, trgovec, Banjaluka.
Mittelbach Milan, apotekar, Zagreb.
Miskolci Daniel, trgovec, Vinkovci.
Matek in Mikeš, Ljubljana.
Mokrović M., ind. mesnih proizv., Zagreb.
Mitzy Geza, Središče ob Dravi.
Marbach, industrija, Brod n. S.
Ozbolt Gabriel, trgovec, Ježev.
Ollrom M., Sl. Orahovica.
Palić Lad., hišni posestnik, Koprivnica.
Paromilip, Djakovo.
Paromilip, Bjelovar.
Petelin Josip, Ljubljana.
Dr. Peleš, Tuzla.
Preslica d. d., Zagreb.
Prvo hrv. kapt. pogrebno društvo, Zagreb.
Pleško P., kućevlasnik, Zagreb.
Pivovarna Šepar, Osijek.
Rakusch R., Celje.
Redarstveno ravnateljstvo, Zagreb.
Rožankovski in drug, Zagreb.
Richter Sandor, Subotica.
Dr. Režek, Novo mesto.
Rendeli in drug, Zagreb.
Slavija, ind. kem. proizvodov, Zagreb.

Sartor Mathias, Hajfeld.
Sussmann, ravn., Savski Marof.
Sitar Josip, Čakovce.
Singer, gen. ravn. Črešaj, ugljen, Zagreb.
Sadnik in Kraker, Ptuj.
Sabo, ing., Sombor.
Svenčak Slavko, Zagreb.
Šen Miloš, Zagreb.
Staham I., hišni posestnik, Zagreb.
Špinčić pl. Anton, Donja Stubica.
Scheer N., bančni tajnik, Novi Sad.
Scholler J., Zagreb.
Schlesinger in Weber, Pilomača.
Schotten in drug, Zagreb.
Štajduhar Josip, trgovec, Kralje.
Dr. Turina, Kraljevica.
Teslić Peter, veleind., Sisak.
Tudja, hotelir, Novi Vinodol.
Tusan Husein, Sarajevo.
Tvornica metala i kefa, Zagreb.
Union družba Maribor.
Union tvornica kandi, Zagreb.
Ulmann Dragotin, veletrg., Zagreb.
Vasiljević Nikifor, Tuzla.
Vokač Karlo, Ljubljana.
Weber Moses, Sv. Gjuragj.
Wohlmut Eduard, Bjelovar.
Weiss Blaž, obrtnik, Zagreb.
Wrentschur Meinhard, šofinjan.
Zanny Viktor, Celje.
Zlatogor tvornice, Maribor.
Zveđa, paromlin, Brod n. S.
Zgrebec Stjepan, Čazma.
Živčić Rudolf, avtobus, Zagreb.

Promet v prodaji osebnih avtomobilov v mestu Zagrebu je minulo leto zelo nazadoval. Vidi se iz tega, da je nazadovol tudi gospodarsko stanje prebivalstva. Od prodanih, in sicer okoli 30 avtomobilov znamke »Essex« in okoli 25 komadov »Fiat« je bilo kupljenih skoraj izključno vse za avtotakse, enako okoli 20 komadov »Chevrolet«, dočim so preko 20 »OPELOV«, kakor tudi »Studebakerjev« kupili zasebniki. Prometa okoli preko 10 kom. so imeli »Ford«, »Buick«, »Renault«. Nekako 5—10 kom. so prodali »Rugby«, »Dodge«, »Steyer«, »Mercedes-Benz«, »Mathis«, »Austro-Daimler«, pod 5 kom.: »Citroen«, »Talbot«, »Alfa Romeo«, »Grofri«, »Overland«, »Pontiac«, »Chrysler«, »Aga«, »Durant«, »International«, »Lancia«, »La Salle«, »Nash«, »Oakland«, »Oldsmobile«, »Protos«, »Puch«, »Seneshal«, »Tatra«, »Wanderer«, »Cadillac«, F. N.

Nasprotno pa se je povečal promet pri nakupu tovornih avtomobilov, kjer je avto pošteno pričel izpodrivati konjsko priprego. Prodanih je bilo tu po en komad: »Arbenz«, »Austro-Daimler«, »Austro-Fiat«, »International«, »Mathis«, »Peugeot«, »Steyer«, »Graham Dodge«, po dva do štiri komade: »Ford«, »Fiat-Torino«, »Perl«, »Fross-Büssing«, »Puch«, »Renault«, »Škoda«; 5 komadov: »Saurer«, 11 komadov »Chevrolet«, 16 komadov »OPEL«.

Kakor se vidi, kupuje občinstvo najraje ne pretežke brzovozne vozove »Opel«, potem pa »Chevrolet«, ki spadata v eno interesno sfero »General-Motors« v Ameriki.

Avtobusi so bili preizkušeni: 17 »Opel«, 12 »Chevrolet«, 15 »Perl« in 2 »Dodge«.

Sedaj je v Zagrebu izmed preizkušenih na prvem mestu »Opel« s 54 kom. raznih tip in velikosti.

HRANILNICA IN POSOJILNICA V HOTEDRŠICI naznaja žalostno vest, da je njen ustanovitelj in vodja, prečastiti gospod župnik

Alojzij Jarec

danes zvečer po daljši bolezni umrl. — Pogreb se bo vršil v sredo ob 1/10 s veto mašo iz župnišča na domače pokopališče v Hotedršici.

Hotedršica, dne 26. maja 1929.

Načelstvo.

ZUPANSTVO OBČINE HOTEDRŠICA naznaja, da je odšel k Bogu po večno plačilo po 25 letnem tukajšnjem delovanju naš prečastiti gospod župnik

Alojzij Jarec

Pogreb dragega pokojnika se bo vršil v sredo ob 1/10 dopoldne s sv. mašo na domače pokopališče v Hotedršici.

Hotedršica, dne 26. maja 1929.

Andrej Šemrov, župan.

Zahvala

Globoko ganjeni nad nešteti izrazi sožalja o priliki smrti našega iskreno ljubljenega soproga, oziroma očeta, starega očeta, tasta in strica

Ivana Tavčarja star.

se najiskreneje zahvaljujemo vsem prijateljem in znancem za izkazano sočutje, vence in spremstvo na poslednji poti, kakor tudi še prav posebno vlč. o. Valerijanu za prekrasen govor in zadnjo tolažbo, Katoliški omladini za glasbo in pevcem za zadnji pozdrav pred hišo žalosti in na pokopališču.

V Mariboru, dne 25. maja 1929.

Žalujoča rodbina Tavčarjeva.

Neprijeten duh ust

je zopr. Zobje slabe barve kvarijo najljepši obraz. Obe hibi odstranite pri enkratni uporabi krasno osvežujoče Chlorodont-paste. Zobje dobijo krasen sijaj slonovine, posebno pri uporabi zobčaste ščetke, ker ista čisti zobe tudi na njih stranicah. Gnili ostanki jedi med zobmi, ki povzročajo neprijeten duh ust, se s tem temeljito odstranijo. Poskusite najprej z malo tubo. Ki stane Din. 8.—. Chlorodont ščetka za otroke, za dame (mekko ščetino), za gospode (trdo ščetino). Pristno samo v originalnem modro-zelenem omotu z napisom Chlorodont. Dobiva se povsod. — Pošljite nam ta oglas kot tiskovino (omot ne zalepiti) dobili boste brezplačno eno poskusno tubo za večkratno uporabo. Tvornice Zlatogor, Oddelek Chlorodont, Maribor

Beogradska zadruga, Beograd, ima naprodaj

štiri poltovorne avtomobile

znamke »Elite« z nosilnostjo 2000 kilogramov.

Vabijo se reflektanti, da pošljejo svoje ponudbe najkasneje do 10. junija 1929 z navedbo plačilnih pogojev. — Avtomobili se morejo pogledati vsak dan v Beogradske zadruge.

LUTZ in MONOLIT peči ŠAMOTEŽ, najcenejša, prvovrstna šamota za peči in štedilnike. — Elektromotorji CONZ Altona Bahrenfeld.

Ing. Guzelj, Ljubljana VII
Telefon 3252 Jernejeva c. 5 Telefon 3252

Beogradska zadruga, Beograd, ima večjo množino

črnih in pocinkanih cevi

nemškega izdelka — v dimenzijah — in sicer:

Pocinkane cevi:	Črne cevi:
1/2 " 20.000 metrov	3/4 " 4.000 metrov
3/4 " 30.000 metrov	1 " 2.000 metrov
1 " 15.000 metrov	1 1/4 " 3.000 metrov
1 1/4 " 6.000 metrov	1 1/2 " 2.000 metrov
1 1/2 " 3.000 metrov	2 " 1.000 metrov
2 " 2.000 metrov	2 1/2 " 500 metrov
	3 " 500 metrov
	3 1/2 " 500 metrov

ki jih želi prodati potom ponudbene licitacije. — Vabijo se reflektanti, da pošljejo svoje ponudbe najkasneje do 10. junija z navedbo plačilnih pogojev.

Šoferska šola

oblastveno koncesijonirana I. Gaberšček, bivši komisar za šoferske izpite, Ljubljana, Bleiweisova 52. Praktične vožnje z modernimi avtomobili, teoretični pouk na podlagi najmodernejših pripomočkov. Prihodnji redni tečaj prične 1. junija.

KONTORIST

zmožen slovenskega in nemškega jezika — se sprejme takoj pri tvrdki ED. SUPPANZ — PRISTAVA.

V globoki žalosti naznanjamo, da je naša srčno ljubljen soproga, mati, sestra, teta, svakinja in sestrična, gospa

Antonija Kalmus

roj. Kašnik

soproga pečarskega mojstra in posestnika

v ponedeljek, dne 27. maja 1929, po dolgem bolehanju, previdena s tolažili sv. vere, mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb nepozabne pokojnice bo v sredo, dne 29. maja 1929 ob 3 popoldne iz mrtvašnice, Stara pot št. 2, na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 27. maja 1929.

Globoko žalujoči ostali.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Častitim gospodom duhovnim sobratom, sorodnikom in znancem naznanjam, da je bil odpoklican po večno plačilo v nedeljo dne 26. maja ob 9 zvečer prečastiti gospod

ALOJZI JAREC

župnik v Hotedršici.

Zemski ostanki blagopokojnega se bodo v sredo dne 29. maja ob pol 10 dopoldne po slovesnem zadušnem opravilu položili k večnemu počitku na domačem pokopališču v Hotedršici.

Rajnega priporočam v molitev.

Hotedršica, dne 27. maja 1929.

V imenu dekanije duhovščine in sorodnikov pokojnega:
JANEZ KETE, dekan.